

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Кафедра залізничних станцій та вузлів

ОРГАНІЗАЦІЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ НА ТРАНСПОРТІ

Конспект лекцій

Частина 1

Харків 2022

УДК 339.543

Організація митного контролю на транспорті: Конспект лекцій / І. В. Берестов, М. Ю. Куценко, О. С. Пестременко-Скрипка, Т. Т. Берестова. – Харків: УкрДУЗТ, 2022. – Ч. 1. – 72 с.

Конспект лекцій з дисципліни «Організація митного контролю на залізничному транспорті» є необхідним джерелом для вивчення питань, пов'язаних з основами митного законодавства щодо організації та перевезення товарів, вантажів, пасажирів і рухомого складу у міжнародному сполученні, а також з порядком їх переміщення та пропуску через митний кордон. Конспект лекцій призначений для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня зі спеціальності 275.02 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)» освітньої програми «Митний контроль на транспорті (залізничний транспорт)» всіх форм здобуття освіти.

Іл. 1, табл. 3, бібліогр.: 4 назв.

Конспект лекцій розглянуто та рекомендовано до друку на засіданні кафедри залізничних станцій та вузлів 07 лютого 2022 р., протокол № 8.

Рецензент

проф. А. В. Прохорченко

ЗМІСТ

Тематичний план.....	5
Вступ.....	6
1 СУТНІСТЬ ТА ПРОЦЕДУРИ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ.....	8
1.1 Сутність і правила здійснення митного контролю.....	10
1.2 Організаційно-управлінські заходи митного контролю..	13
1.3 Завдання та технічні засоби митного контролю.....	14
2 ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ ТА ВИЗНАЧЕННЯ КРАЇНИ ПОХОДЖЕННЯ.....	18
2.1 Класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності	18
2.2 Визначення країни походження товару.....	22
2.3 Документи, що підтверджують країну походження товару.....	23
2.4 Порядок підтвердження країни походження товару.....	24
2.5 Видача сертифікатів про походження товару з України.	26
2.6 Порядок перевірки документів для підтвердження країни походження товару.....	28
3 ВИЗНАЧЕННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ ТОВАРІВ.....	31
3.1 Загальні положення щодо митної вартості.....	31
3.2 Порядок визначення, заявлення та підтвердження митної вартості товарів.....	35
3.2.1 Вибір методу визначення митної вартості товарів..	35
3.2.2 Метод визначення митної вартості за ціною договору.....	36
3.2.3 Метод визначення митної вартості за ціною договору ідентичних товарів.....	38
3.2.4 Метод визначення митної вартості за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів.....	39
3.2.5 Метод визначення митної вартості на основі віднімання вартості.....	40
3.2.6 Метод визначення митної вартості на основі додавання вартості (обчислена вартість).....	41
3.2.7 Резервний метод визначення митної вартості.....	42
3.2.8 Визначення митної вартості товарів, що вивозяться (експортуються) з України.....	43

3.3 Контроль визначення та корегування митної вартості товарів.....	44
3.4 Складові митних платежів.....	47
4 МИТНІ РЕЖИМИ.....	51
4.1 Види та особливості митних режимів.....	51
4.2 Систематизація митних режимів.....	54
4.3 Особливості, умови поміщення, строки зберігання, митний статус та операції з товарами при різних митних режимах.....	55
Список літератури.....	56
ДОДАТОК А Вантажна митна декларація (форма).....	57
ДОДАТОК Б Правила класифікації товарів в УКТЗЕД.....	58
ДОДАТОК В Види митних режимів та їх особливості.....	65
ДОДАТОК Г Класифікаційне кодування митних режимів.....	70
ДОДАТОК Д Класифікаційне кодування типів митних декларацій.....	71

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

- 1 Сутність та процедури здійснення митного контролю
- 2 Український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності
- 3 Країна походження товарів та її документальне підтвердження
- 4 Митна вартість товарів: поняття, порядок та контроль її визначення, методи визначення
- 5 Митні режими
- 6 Митний статус товарів у митних режимах

ВСТУП

У системі органів державного управління зовнішньоекономічною діяльністю особлива роль відводиться митним органам, які у своїй діяльності стикаються з цілою низкою завдань, що полягають у забезпеченні надходжень податків, зборів, інших бюджетних надходжень до Державного бюджету України, а також протидії незаконному переміщенню товарів через митний кордон України. Ці завдання повинні реалізовуватися ефективно й дієво, одночасно забезпечуючи державну підтримку та сприяння легальному потоку товарів. Важливою складовою цього виступає організація митного контролю товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України. Великий потік зовнішньоторговельних товарів надходить у країну залізничним транспортом. У цих умовах зростає роль залізничного транспорту у здійсненні міжнародних перевезень і, отже, тема організації митного контролю на залізничному транспорті набуває актуальності.

Мета розробки конспекту лекцій з дисципліни «Організація митного контролю на залізничному транспорті» полягає у формуванні у слухачів магістратури системи знань про сучасні правові тенденції розвитку митного контролю та розуміння сутності митних процедур на транспорті, їх форм, методів, режимів, правил, відповідальності за порушення, умов застосування, взаємодії митниці, прикордонних органів та залізниць. Студенти будуть мати уявлення щодо системи державного тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, державної дозвільної системи для експортно-імпортних товарів і вантажів, системи управління ризиками при перевезеннях різноманітних вантажів у міжнародному залізничному сполученні.

Основними завданнями щодо вивчення конспекту лекцій є система знань, умінь та навичок, зокрема:

- знань національного законодавства та міжнародних угод у сфері митного контролю, методів правового регулювання митною діяльністю з набуттям такого рівня їх сформованості, щоб мати змогу орієнтуватися та застосовувати їх до практичних ситуацій;

- аналізувати і об'єктивно оцінювати інформацію у сфері транспортних систем і технологій у частині організації митного контролю;

- розробляти нові та удосконалювати існуючі транспортні системи та технології з питань митного контролю, визначати цілі розробки, наявні обмеження, критерії ефективності та сфери використання;

- досліджувати вплив митних процедур на ефективність транспортних технологій;

- застосовувати сучасні інформаційні технології та інформаційні ресурси з митного права у частині організації митного контролю для розв'язання певних практичних задач;

- аналізувати та оцінювати ефективність ланцюгів поставок і логістичних центрів при здійсненні міжнародних перевезень, здійснювати розрахунки відповідних показників;

- використовувати спеціалізоване програмне забезпечення для аналізу, розробки та удосконалення митного контролю.

Отже, цей конспект лекцій буде необхідним для вивчення дисципліни «Організація митного контролю на залізничному транспорті» та корисним при вивченні інших дисциплін митного напрямку.

1 СУТНІСТЬ ТА ПРОЦЕДУРИ ЗДІЙСНЕННЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ

План лекції

- 1.1 Сутність і правила здійснення митного контролю.
- 1.2 Організаційно-управлінські заходи митного контролю.
- 1.3 Завдання та технічні засоби митного контролю.

Сучасний економічний розвиток країн світу характеризується чіткою тенденцією щодо інтеграції національних економік. Це насамперед диктується як закономірністю розвитку світової економічної системи в цілому та єдиними правилами формування світового ринку, так і національних економік як її складників зовнішньоекономічних відносин.

Внутрішня політика взагалі визначає умови і можливості окремо взятої країни забезпечувати власні національні інтереси з урахуванням ступеня її інтегрування до світової системи господарювання, в той час як зовнішня з власними національними пріоритетами визначає прагнення інших країн-учасниць міжнародних відносин реалізувати насамперед свої національні інтереси.

Митні відносини, як певний регулятор у зовнішньоекономічних зв'язках, розглядаються у моделі, що поєднує як внутрішні відносини (внутрішню політику) з кордоном та зовнішніми відносинами (зовнішньою політикою). З метою забезпечення внутрішньої та зовнішньої політики і захисту національної економіки державні інституції створюють митно-тарифну систему зі специфічними нетарифними заходами. До таких заходів належать бар'єри, обмеження, перешкоджання імпорту, експорту або транзиту товарів та ін.

Система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграція до світової економіки становить *державну митну політику* [1, ст. 5].

Основою функціонування митної справи в будь-якій країні є митно-тарифні відносини.

Під державною митною справою розуміють комплекс заходів держави, спрямованих на реалізацію митної політики країни, основними складовими якої є:

- порядок і умови переміщення через митний кордон товарів і транспортних засобів;
- їх митний контроль та митне оформлення;
- митне регулювання (тарифне і нетарифне), пов'язане з встановленням та справлянням податків та зборів;
- ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності;
- ведення митної статистики;
- здійснення державного контролю нехарчової продукції при її ввезенні на митну територію України;
- запобігання та протидія контрабанді;
- боротьба з порушеннями митних правил;
- інші заходи реалізації державної митної політики.

Об'єктом митно-тарифних відносин на сучасному етапі економічного розвитку є всі види зовнішньоекономічної діяльності, при здійсненні яких відбувається [2]:

- процес переміщення через митний кордон, експорт (імпорт) товарів, капіталу, робочої сили;
- експорт (імпорт) послуг;
- науково-технічна та науково-виробнича кооперація з іноземними суб'єктами господарської діяльності;
- кредитні та розрахункові операції між суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності;
- спільна підприємницька діяльність;
- міжнародні орендні операції;
- організація та проведення міжнародних виставок;
- різнобічні форми зустрічної торгівлі.

Видами митно-тарифних відносин залежно від конкретних цілей є [2]:

- організація митної системи країни;
- механізм переміщення через митний кордон товарів та транспортних засобів;
- система регулювання митних режимів;

- система нарахування та сплати митних платежів;
- система митного оформлення;
- митний контроль за товарами та транспортними засобами, які переміщуються через митний кордон;
- система валютного контролю;
- система взаємовідносин, які виникають при порушенні митного законодавства;
- участь України в міжнародно-правовому співробітництві та регулюванні митної справи в рамках інтеграційних об'єднань.

Кожна держава створює власну митну систему, основу якої становлять митні органи, основними завданнями яких є [1, ст. 544]:

- відповідальність за забезпеченням охорони економічного суверенітету країни і дотриманням норм національного та міжнародного права;
- контроль за нарахуванням і сплатою мита, податків, різного виду зборів;
- здійснення митного контролю при переміщенні вантажів, валюти, товарів, транспортних засобів, майна через митний кордон.

1.1 Сутність і правила здійснення митного контролю

Одним з видів митно-тарифних відносин у зовнішньоекономічній політиці є митний контроль, якому підлягають всі товари та транспортні засоби комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон.

Митний контроль – сукупність заходів, що здійснюються митними органами в межах своєї компетенції з метою забезпечення додержання норм Митного кодексу (надалі – Кодекс), законів та інших нормативно-правових актів з питань митної справи, міжнародних договорів України, укладених у встановленому законом порядку [1, ст. 4].

Товари – будь-які рухомі речі, у тому числі ті, на які законом поширено режим нерухомої речі (крім транспортних засобів комерційного призначення), валютні цінності, культурні цінності, а також електроенергія, що переміщується лініями електропередач [1, ст. 4].

Транспортні засоби комерційного призначення – будь-яке судно (у тому числі самохідні та несамохідні ліхтери та баржі, а також судна на підводних крилах), судно на повітряній подушці, повітряне судно, автотранспортний засіб (моторні транспортні засоби, причепа, напівпричепа) чи рухомий склад залізниці, що використовується в міжнародних перевезеннях для платного транспортування осіб або платного чи безплатного промислового чи комерційного транспортування товарів разом з їхніми звичайними запасними частинами, приладдям та устаткуванням і мастилами та паливом в їхніх звичайних баках [1, ст. 4].

Відповідно до норм Кодексу, митний контроль здійснюється під час:

- ввезення на митну територію України товарів;
- вивезення за межі території України товарів;
- тимчасового ввезення товарів на митну територію України;
- тимчасового вивезення за межі митної території України;
- транзиту через територію України.

Митний контроль товарів, транспортних засобів у пунктах пропуску через державний кордон України здійснюється цілодобово відповідно до типових технологічних схем митного контролю через державний кордон, що затверджуються Кабінетом Міністрів України [1, ст. 318].

Пунктом пропуску через державний кордон вважається спеціально виділена територія на залізничних і автомобільних станціях, у морських і річкових портах, аеропортах з комплексом будівель, споруд і технічних засобів, де здійснюється прикордонний, митний та інші види контролю і пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів і товарів.

Технологічна схема (типова або детальна) – це встановлена обов'язкова для виконання послідовність операцій митного контролю та митного оформлення, а також дій посадових осіб підрозділів митного органу під час здійснення цих операцій у взаємодії з підрозділами інших органів (служб) причетних до здійснення контролю осіб, товарів і транспортних засобів, що переміщуються через митний кордон України.

Товари, що переміщуються через митний кордон України, крім митного контролю, можуть підлягати державному контролю [1, ст. 319]:

- фітосанітарному;
- ветеринарно-санітарному;
- державному контролю за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин.

Вид переміщення товарів через митний кордон залежить від наявності перевізника, відправника, одержувача та договору про перевезення. Залежно від цього переміщення здійснюється у таких відправленнях:

- вантажних відправленнях;
- супроводжуваному багажі;
- несупроводжуваному багажі;
- ручній поклажі;
- міжнародних поштових відправленнях.

Митний контроль здійснюється безпосередньо посадовими особами митних органів шляхом [1, ст. 336]:

- перевірки документів та відомостей, необхідних для такого контролю під час переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України;
- митного огляду (огляду та переогляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення, огляду та переогляду ручної поклажі та багажу, особистого огляду громадян);
- обліку товарів і транспортних засобів комерційного призначення, що переміщуються через митний кордон України;
- усного опитування громадян та посадових осіб підприємств;
- огляду територій та приміщень складів тимчасового зберігання, митних складів, вільних митних зон, магазинів безмитної торгівлі та інших місць, де знаходяться товари, транспортні засоби комерційного призначення, що підлягають митному контролю, чи провадиться діяльність, контроль за якою відповідно до Кодексу та інших законів України покладено на митні органи;
- перевірки обліку товарів, що переміщуються через митний кордон України та/або перебувають під митним контролем;
- проведення документальних перевірок дотримання вимог законодавства України з питань митної справи, у тому числі

своєчасності, достовірності, повноти нарахування та сплати митних платежів;

- направлення запитів до інших державних органів, установ та організацій, уповноважених органів іноземних держав для встановлення автентичності документів, поданих митному органу;

- пост-митний контроль.

Всі суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності повинні знати та додержуватися порядку здійснення митного оформлення товарів і транспортних засобів, а саме:

- одержання дозволу на здійснення зовнішньоекономічної діяльності (надалі – ЗЕД);

- правила укладання договорів;

- одержання відповідних ліцензій та дозволів на відповідні операції з товарами;

- оформлення відповідних товаросупровідних, транспортних та інших документів;

- розрахунок і сплата відповідних податків, мит і зборів;

- декларування товарів митним органам;

- інші правила.

Об'єктами митного контролю є все те, що має відношення до митно-тарифної політики держави, правил та порядку пропуску або переміщення через митний кордон країни. Найбільш поширеною (основною) формою митного контролю об'єктів є документальний контроль, що полягає в перевірці документів та відомостей, необхідних для проведення митного контролю.

Суб'єктами митного контролю є система митних органів, посадові особи, що виконують функції працівників влади у взаємовідносинах з учасниками ЗЕД, особи, пов'язані з переміщенням через митний кордон товарів, транспортних засобів і послуг, інші особи, що перетинають митний кордон і переміщують особисті речі [3].

1.2 Організаційно-управлінські заходи митного контролю

Митний контроль містить сукупність заходів спостереження за об'єктами контролю, перевірки фактичного дотримання митних норм і правил, реагування на встановлені правомірні і

неправомірні дії і бездіяльність контролюючих осіб, що мають відношення до переміщення товарів через митний кордон [3].

До сукупності організаційно-управлінських заходів митних органів належать:

- визначення місць і часу митного контролю та оформлення товарів і транспортних засобів;
- встановлення маршрутів і термінів доставки товарів;
- накладання засобів ідентифікації на товари, що доставляються під митним контролем;
- розробка технологічних схем митного контролю та оформлення;
- прийняття та реалізація рішень з різноманітних питань, що виникають у процесі підготовки товарів та їх переміщення;
- організація взаємодії митних органів з учасниками ЗЕД з метою перевірки дотримання порядку переміщення товару;
- заходи з боротьби з контрабандою;
- спостереження за дотриманням митних режимів;
- інше.

Здійснення таких заходів дає змогу організувати реалізацію правоохоронних заходів з виявлення, попередження, розкриття і припинення порушень митних правил, а також фіскальних заходів з нарахування митних платежів і перерахування їх до бюджету.

1.3 Завдання та технічні засоби митного контролю

Основними завданнями і напрямками організації митного контролю є [3]:

- підготовка проєктів законодавчо-нормативних актів з питань організації та розвитку митної інфраструктури;
- аналіз діючих та впровадження передових форм і методів митного контролю та заходів підвищення їх ефективності;
- запровадження технологій митного контролю та митного оформлення;
- удосконалення технологічних схем митного контролю;
- організація взаємодії митних органів з іншими державними органами (прикордонного, фітосанітарного, санітарно-ветеринарного контролю, іншими контрольними службами та

правоохоронними органами), що здійснюють контроль на державному кордоні;

- розробка і запровадження нових систем захисту результатів митного оформлення;

- удосконалення видів особистих митних забезпечень, форм їх застосування.

Основними завданнями митного контролю є [1]:

- забезпечення порядку переміщення через митний кордон товарів, транспортних засобів, осіб з особистими речами;

- ведення боротьби з контрабандою;

- протидія порушенням митних правил і податкового законодавства;

- припинення незаконного обороту через митний кордон наркотичних засобів, зброї, боєприпасів, вибухових речовин, предметів художнього, історичного та археологічного надбання народів, а також деяких видів інформації на матеріальних носіях, заборонених до переміщення за кордон;

- своєчасне і повне стягування мит, податків й інших митних платежів;

- здійснення в межах компетенції валютного контролю та ін.

Для виконання завдань митного контролю Митним кодексом України [1, ст. 324] передбачається можливість та умови використання технічних та спеціальних засобів і службових собак з метою скорочення часу проведення митного контролю та підвищення його ефективності. При цьому застосування технічних та спеціальних засобів має бути безпечним для життя і здоров'я людини, тваринного та рослинного світу і не завдавати шкоди товарам, транспортним засобам.

При митному контролі товарів, транспортних засобів застосовуються технічні та спеціальні засоби, які можна розподілити на:

- пошукові засоби:

- рентген-апарати (з телевізійними камерами та моніторами);

- рентгенівські скануючі установки для здійснення неінтрузивного (неруйнівного) контролю;

- металошукачі;

- доглядові дзеркала (з підсвічуванням);

- електрощупи;
- ендоскопи;
- галогенові акумуляторні ліхтарі;
- ультрафіолетові ліхтарі;
- мініскопи тридцятикратного збільшення;
- детектори контрабанди (для визначення ступеня наповненості порожнеч різноманітних предметів, коліс та дверей автомобілів, стінок у залізничних вагонах);

• засоби ідентифікації (для визначення якісних та кількісних характеристик):

- електронні ваги;
- детектори дорогоцінних металів;
- детектори діамантів;
- детектори наркотиків;
- детектор валюти;
- дозиметри;
- каратоміри (для визначення каратів перлів та дорогоцінних каменів);

- комплекти хімічних реактивів

• засоби аудіовізуального контролю:

- відео- та аудіомагнітофон;
- засоби обчислювальної техніки;
- програвачі (платівок, лазерних компакт-дисків);
- слайдоскопи;
- кінопроектори;
- засоби стирання магнітних записів.

Пошукові засоби – рентгенівські скануючі установки для здійснення неінтрузивного (неруйнівного) контролю – дають можливість:

- отримати об'єктивну загальну візуальну картинку того, що переміщується у вантажівці або в контейнері, без здійснення фізичного митного огляду працівником митниці;

- отримати попередню загальну інформацію про матеріали або речовини, з яких виготовлено товари, органіку або неорганіку, метал або дерево, тканину або пластик, рідину або твердий матеріал тощо;

- «зазирнути» в ті конструктивні порожнини, а також штучно створені людиною порожнини в кабінах, причепах, кузовах,

паливних баках та інших деталях транспортних засобів, порожнини в упаковці та товарах, порожнини в контейнерах, де приховуються контрабандні товари, які не є легкодоступними при здійсненні звичайного митного огляду.

Сканери при здійсненні митного контролю на даний час використовуються в переважній більшості митних адміністрацій країн світу, в тому числі дуже широко – в країнах Європейського Союзу. До речі, всі пункти пропуску на кордоні України з країнами Європейського Союзу обладнані сканерами з боку ЄС. Сканер – обов'язковий для ЄС елемент митної інфраструктури пунктів пропуску через кордон.

2 ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТОВАРІВ ТА ВИЗНАЧЕННЯ КРАЇНИ ПОХОДЖЕННЯ

План лекції

2.1 Класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності.

2.2 Визначення країни походження.

2.3 Документи, що підтверджують країни походження товару.

2.4 Порядок підтвердження країни походження товару.

2.5 Видача сертифікатів про походження товару з України.

2.6 Порядок перевірки документів для підтвердження країни походження товару.

2.1 Класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності

Правильна класифікація кодування товарів є важливим складовим елементом системи митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, оскільки від неї залежить встановлення їхньої вартості за об'єктивними критеріями і, відповідно, обґрунтоване нарахування і стягнення митних платежів, а також підвищення об'єктивності митної статистики ЗЕД.

Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД) складається на основі Гармонізованої системи опису та кодування товарів та затверджується законом про Митний тариф України [1, ст. 67]. УКТЗЕД – це систематизований перелік товарів, який включає в себе код товару, його найменування, одиницю виміру та обліку.

Кодова система класифікатора створюється для того, щоб інформація, що надається митному органу, мала зручну форму для її зберігання, перевірки, передачі, обробки, видачі, проведення економічного аналізу.

В УКТЗЕД товари систематизовано за розділами, групами, товарними позиціями, товарними підпозиціями, найменування і цифрові коди яких уніфіковано з Гармонізованою системою опису та кодування товарів (ГС) [1, ст. 67].

УКТЗЕД містить 21 розділ, який нумерується римськими цифрами. На цьому рівні товари згруповані відповідно до галузі господарства за сукупністю різних ознак товарів [2]:

- походження товарів (розділи 1, 2, 5);
- функціональне призначення (розділи 4, 11, 12, 16, 17, 18, 19, 20, 21);
- хімічний склад (розділи 3, 6, 7);
- матеріал, з якого виготовлено товар, (розділи 8, 9, 10, 13, 14, 15).

Наприклад, у розділі I систематизовані живі тварини та продукція тваринництва, у III – жири та олії тваринного або рослинного походження, у IV – готові харчові продукти; алкогольні та безалкогольні напої і оцет; тютюн, у XI – текстильні матеріали та текстильні вироби. Таким чином, при визначенні коду товару спочатку необхідно визначити, до якої галузі можливо віднести даний товар. Порядковий номер розділу не використовується в цифровому коді, але служить для зручної орієнтації в УКТЗЕД. Структура десятизначного цифрового кодового позначення товарів в УКТЗЕД (рисунок 2.1) включає п'ять рівнів класифікації, що побудовані за ступенем зростання деталізації і відповідної кількості цифрових знаків кодування: код групи (перші два знаки), товарної позиції (перші чотири знаки), товарної підпозиції (перші шість знаків), товарної категорії (перші вісім знаків), товарної підкатегорії (десять знаків). Сьомий, восьмий, дев'ятий та десятий знаки цифрового коду використовуються для докладнішої товарної класифікації.

Перший рівень – групи, що мають двозначну арабську нумерацію, але яка немає зв'язку з нумерацією розділів. Цьому рівню відповідають цифрові позначення з двома знаками від 01 до 97 і товари згруповані згідно:

- з матеріалом, з якого вони виготовлені;
- функціями, які вони виконують;
- ступенем обробки.

Другий рівень – товарні позиції. Деталізація товарів на цьому рівні здійснюється за більш різноманітними і специфічними ознаками. Товарні позиції – це чотиризначні коди, перші два знаки в яких є номером групи.

Номенклатура ЄС						УКТ ЗЕД			
Гармонізована система									
0	3	0	2	8	9	1	0	1	2
Група									
Товарна позиція									
Товарна підпозиція									
Товарна категорія (УКТ ЗЕД)									
Товарна підкатегорія (УКТЗЕД)									

Рисунок 2.1 – Структура цифрового кодового позначення товарів

Наприклад, живі корови – товарна позиція 0102, їх м'ясо – товарна позиція 0201, продукти, виготовлені з м'яса, – товарні позиції 0601-0602.

Третій рівень – підпозиція. Використовуються додаткові ознаки деталізації товарів на доповнення до ознак групи і товарної позиції. Товарні підпозиції – це шестизначні коди, перші два знаки в яких є номером групи, а наступні два знаки – номером товарної позиції.

Перші шість цифр означають код товару за Гармонізованою системою опису та кодування товарів (ГС) країни.

Четвертій рівень – товарна категорія – відповідність рівню Комбінованої номенклатури Європейського Союзу (КН ЄС). Тобто перші вісім цифр утворюють код товару за КН ЄС.

П'ятий рівень – товарна підкатегорія – вводяться додаткові критерії товару.

Наприклад, кодове позначення товару – 03 02 89 10 12 :

- код групи (перші два знаки) –

03 – «Риба і ракоподібні, молюски та інші водяні безхребетні»;

- код товарної позиції (перші чотири знаки) –

03 02 – «Риба і ракоподібні, молюски та інші водяні безхребетні =>Риба свіжа або охолоджена, крім рибного філе та іншого м'яса риб товарної позиції 0304»;

- код товарної підпозиції (перші шість знаків) –

03 02 89 – «Риба і ракоподібні, молюски та інші водяні безхребетні => Риба свіжа або охолоджена, крім рибного філе та іншого м'яса риб товарної позиції 0304 => Інша»;

- код товарної категорії (перші вісім знаків) –

03 02 89 10 – «Риба і ракоподібні, молюски та інші водяні безхребетні => Риба свіжа або охолоджена, крім рибного філе та іншого м'яса риб товарної позиції 0304 => Інша => Прісноводна риба»;

- код товарної підкатегорії (всі десять знаків) –

03 02 89 10 12 – «Риба і ракоподібні, молюски та інші водяні безхребетні => Риба свіжа або охолоджена, крім рибного філе та іншого м'яса риб товарної позиції 0304 => Інша => Прісноводна риба => Севрюга».

Кожний конкретний товар має бути однозначно визначений тільки одним кодом УКТЗЕД і зазначений у графі 33 вантажної митної декларації (додаток А).

Для виключення можливості присвоєння декількох кодів товару залежно від застосування критерію матеріалу, з якого він виготовлений, або призначення класифікації товарів здійснюється відповідно до вимог «Основних правил інтерпретації класифікації товарів» (додаток Б), які установлюють принципи класифікації товарів: перші п'ять правил призначені для визначення товарної позиції товару, шосте правило застосовується після визначення товарної позиції і використовується для подальшого віднесення товару до відповідної підкатегорії.

Перехід до наступного правила можливий тільки в тому випадку, якщо попереднє не дає змоги визначити товарну позицію, у якій класифікується товар.

Згідно з конвенцією про Гармонізовану систему опису та кодування товарів *країни, що застосовують систему опису товарів, не мають права змінювати класифікацію та код товарів у межах перших шести знаків.*

Ведення УКТЗЕД здійснює центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну податкову

і митну політику, в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України [1, ст. 68].

Ведення УКТЗЕД передбачає [1, ст. 68]:

1) відстеження та облік змін і доповнень до Гармонізованої системи опису та кодування товарів, пояснень та інших рішень щодо її тлумачення, що приймаються Всесвітньою митною організацією;

2) підготовку пропозицій щодо внесення змін до УКТЗЕД;

3) деталізацію УКТЗЕД на національному рівні та введення додаткових одиниць виміру;

4) забезпечення однакового застосування всіма митними органами правил класифікації товарів;

5) прийняття рішень щодо класифікації та кодування товарів в УКТЗЕД у складних випадках;

6) розроблення пояснень і рекомендацій до УКТЗЕД і забезпечення їх опублікування;

7) своєчасне ознайомлення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності з рішеннями та інформацією (крім тих, що є конфіденційними) щодо питань класифікації товарів і про застосування УКТЗЕД;

8) здійснення інших функцій, необхідних для ведення УКТЗЕД.

Митні органи здійснюють контроль правильності класифікації товарів, поданих до митного оформлення, згідно з УКТЗЕД.

2.2 Визначення країни походження товару

Країна походження товару визначається з метою [1, ст. 36]:

- оподаткування товарів, що переміщуються через митний кордон України;

- застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, заборон та/або обмежень переміщення через митний кордон України;

- забезпечення обліку цих товарів у статистиці зовнішньої торгівлі.

Країною походження товару вважається країна, в якій товар був повністю вироблений або підданий достатній переробці відповідно до критеріїв, встановлених Кодексом [1, ст. 36].

Під країною походження товару можуть розумітися група країн, митні союзи країн, регіон чи частина країни, якщо є необхідність їх виділення з метою визначення походження товару.

Країна походження упаковки, у якій товар ввозиться на митну територію України, вважається тією самою, що і країна самого товару.

Товари, повністю вироблені у даній країні, наведені у [1, ст. 38].

Країна походження товару підлягає обов'язковому документальному підтвердженню, перелік документів для цього встановлюються нормативно-законодавчими актами України в митній справі.

2.3 Документи, що підтверджують країну походження товару

Документами, що підтверджують країну походження товару можуть бути [1, ст. 43]:

- сертифікат про походження товару;
- засвідчена декларація про походження товару;
- декларація про походження товару;
- сертифікат про регіональне найменування товару.

Країна походження товару заявляється (декларується) митному органу шляхом зазначення назви країни походження товару та відомостей про документи, що підтверджують походження товару, у митній декларації.

Сертифікат про походження товару – це документ, який однозначно свідчить про країну походження товару і виданий компетентним органом даної країни або країни вивезення, якщо у країні вивезення сертифікат видається на підставі сертифіката, виданого компетентним органом у країні походження товару [1, ст. 43]. У разі втрати сертифіката, приймається його офіційно завірений дублікат.

Засвідчена декларація про походження товару – це декларація про походження товару, засвідчена державною

організацією або компетентним органом, наділеним відповідними повноваженнями [1, ст. 43].

Декларація про походження товару – це письмова заява про країну походження товару, зроблена у зв'язку з вивезенням товару виробником, продавцем, експортером (постачальником) або іншою компетентною особою на комерційному рахунку чи будь-якому іншому документі, який стосується товару [1, ст. 43].

Сертифікат про регіональне найменування товару – це документ, який підтверджує, що товари відповідають визначенню, характерному для відповідного регіону країни, та виданий компетентним органом відповідно до законодавства країни вивезення товару [1, ст. 43].

У разі, якщо в документах про походження товару є розбіжності у відомостях про країну походження товару або митним органом встановлено інші відомості про країну походження товару, ніж ті, що зазначені в документах, декларант або уповноважена ним особа має право надати митному органу для підтвердження відомостей про заявлену країну походження товару додаткові відомості [1, ст. 43].

Додатковими відомостями про країну походження товару є відомості, що містяться в товарних накладних, пакувальних листах, відвантажувальних специфікаціях, сертифікатах (відповідності, якості, фітосанітарних, ветеринарних тощо), митній декларації країни експорту, паспортах, технічній документації, висновках-експертизах відповідних органів, інших матеріалах, що можуть бути використані для підтвердження країни походження товару [1, ст. 43].

2.4 Порядок підтвердження країни походження товару

Для підтвердження країни походження товару митний орган у передбачених законодавством випадках має право вимагати та отримувати оригінали документів про походження такого товару [1, ст. 44].

У разі переміщення товарів через митний кордон України, країна походження товару заявляється (декларується) митному органу в обов'язковому порядку лише у разі, якщо це необхідно для застосування:

- митно-тарифних заходів регулювання зовнішньоекономічної діяльності;

- кількісних обмежень (квот) та інших заходів економічного або торговельного характеру, що здійснюються в односторонньому порядку або відповідно до двосторонніх чи багатосторонніх міжнародних договорів, укладених відповідно до закону, або заходів, що здійснюються відповідно до закону для забезпечення здоров'я населення чи суспільного порядку;

- якщо в митного органу є підстави для підозри в тому, що товар походить з країни, товари якої заборонені до переміщення через митний кордон України згідно з законодавством України.

У разі переміщення товарів через митний кордон України країна походження товару обов'язково заявляється (декларується) митному органу шляхом зазначення в митній декларації назви країни походження товару та відомостей про сертифікат про походження товару:

1) на товари, до яких застосовуються преференційні ставки ввізного мита, встановлені Митним тарифом України;

2) на товари, щодо ввезення яких в Україну застосовуються кількісні обмеження (квоти) або заходи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності;

3) якщо це передбачено законами України та міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

При митному оформленні документи, які підтверджують країну походження товару, можуть не вимагатися у разі, якщо:

1) товари, що переміщуються через митний кордон України, не підлягають письмовому декларуванню;

2) товари ввозяться громадянами та оподатковуються за єдиною ставкою мита;

3) товари ввозяться на митну територію України в режимі тимчасового ввезення з умовним повним звільненням від оподаткування;

4) товари переміщуються митною територією України в режимі транзиту;

5) це передбачено міжнародним договором, згоду на обов'язковість якого надано Верховною Радою України;

б) через митний кордон України переміщуються зразки флори, фауни, ґрунтів, каміння тощо для наукових досліджень, відібрані на об'єктах України, які розташовані в полярних регіонах або на островах у нейтральних водах Світового океану, що знаходяться у сфері наукових інтересів України.

У разі виникнення сумнівів з приводу дійсності документів про походження товару чи достовірності відомостей, що в них містяться, включаючи відомості про країну походження товару, митний орган може звернутися до компетентного органу, що видав документ, або до компетентних організацій країни, зазначеної як країна походження товару, із запитом про проведення перевірки цих документів про походження товару чи надання додаткових відомостей [1, ст. 45].

Складовими запиту про проведення перевірки є:

- виклад обставин, що дали підстави для сумнівів з приводу достовірності задекларованої країни походження товару;
- посилання на правила визначення походження товарів, що застосовуються в Україні;
- іншу необхідну інформацію.

Разом із запитом додається документ, що підлягає перевірці (або його копія), а також інші відомості, що можуть сприяти проведенню перевірки.

Запит про проведення перевірки надсилається протягом 1095 днів з дня подання документа про походження товару, крім випадків, коли така перевірка ініціюється у зв'язку з кримінальним провадженням [1, ст. 45].

2.5 Видача сертифікатів про походження товару з України

У разі вивезення товарів з митної території України Сертифікат про походження товару з України в тих випадках, коли він необхідний і це відображено в національних правилах країни ввезення чи передбачено міжнародними договорами України, укладеними у встановленому законодавством порядку, видається органом або організацією, уповноваженими на це відповідно до закону [1, ст. 46].

У сертифікаті походження товару мають бути обов'язково вказані такі відомості про товар, на який він видається [2]:

- найменування і адреса експортера;
- найменування і адреса імпортера;
- засоби транспортування і маршрут проходження товару;
- кількість місць і вид упаковки;
- опис товару з усіма необхідними для ідентифікації товару відомостями;
- маса брутто і нетто.

Походження товарів з України засвідчується різними формами сертифікатів залежно від певних умов та імпортерів [2]:

1 Форма «А» – єдина форма сертифіката на українські товари, що використовується в рамках Гармонізованої системи преференцій (ГСП) всіма країнами ГСП (18 країн ЄС та Канада, США, Японія) з пільговим тарифом за умови прямої поставки з України при експорті в країни ЄС. Видається Торгово-промисловою палатою.

2 Текстильний – підтверджує походження українських текстильних товарів у рамках Угоди між ЄС та Україною і видається Торгово-промисловою палатою тільки на текстильні товари при експорті до країн ЄС.

3 Форма СТ-1 – видається Торгово-промисловою палатою на українські товари при експорті до країн СНД.

4 Загальної форми – оформляється Торгово-промисловою палатою при експорті українських товарів до всіх країн.

5 ESCS – видається на українську металопродукцію при експорті до країн ЄС. Видається лише палатами, розташованими в регіоні виготовлення такої продукції.

6 Сертифікат товарів власного виробництва – видається Торгово-промисловою палатою тільки підприємствам з іноземною інвестицією та використовується для вирішення внутрішніх питань з банком, митницею, органами фіскальної служби.

Органи та/або організації, уповноважені видавати сертифікати про походження товару з України, зобов'язані за запитом митних органів безоплатно надавати їм інформацію, пов'язану з видаванням таких сертифікатів і необхідну для здійснення їх верифікації.

2.6 Порядок перевірки документів для підтвердження країни походження товару

Порядок перевірки сертифіката походження товарів загальної форми регламентується «Методичними рекомендаціями щодо перевірки правильності оформлення сертифікатів про походження товарів загальної форми», розробленими Державною Митною службою України у 2004 р. з внесенням змін у травні 2008 р.

Сертифікат, як правило, оформлюється на спеціально захищеному від підробок бланку формату А4 (210 x 297 мм), виготовленому типографським способом (верхнє поле бланка сертифіката 10 мм та лівє поле 20 мм, яке залишається для підшивки).

Сертифікат заповнюється мовою (мовами) країни вивезення, а у випадках, коли ні англійська, ні французька мова не є мовою цієї країни, також англійською або французькою мовою.

Сертифікат повинен надаватися при митному оформленні тільки в оригінальному примірнику, у якому поруч із заголовком сертифіката походження зазначається слово «Оригінал».

Замість втраченого оригіналу сертифіката видається його дублікат, про що має свідчити слово «Дублікат» поруч із заголовком документа.

Графи сертифіката можуть заповнюватися будь-яким способом (друкарським або від руки), при цьому записи мають бути розбірливими та такими, що не стираються.

У разі заповнення граф сертифіката від руки колір пасти або чорнил і почерк заповнення тексту мають бути однаковими від початку й до кінця граф сертифіката. У незаповнених графах сертифіката для уникнення внесення до них подальших додаткових записів проставляється прочерк.

Наявність підчищень у сертифікаті неприпустима.

Графи сертифіката мають бути заповнені відповідно до таблиці 2.1 компетентним органом і може містити його найменування, адресу, печатку (штамп), дату та місце засвідчення відомостей, зазначених у сертифікаті, а також підпис, прізвище й ініціали особи, уповноваженої засвідчувати сертифікат.

Таблиця 2.1 – Правила заповнення граф сертифіката походження

Найменування графи	Зміст та пояснення
«Відправник товару (найменування, поштова адреса, країна)»	Термін «експортер» може бути замінений такими термінами – «відправник товару», «відправник вантажу», «виробник», «постачальник» тощо
«Номер сертифіката»	У верхньому правому куті сертифіката проставляється реєстраційний номер сертифіката, також там може розміщуватися логотип, емблема тощо компетентного органу, який видав сертифікат
«Одержувач товару»	У графі може бути зазначено запис «за дорученням» (to order) і, можливо інформацію про країну призначення
«Інформація про транспорт»	Зазначається інформація про транспортний засіб, маршрут переміщення товару тощо. Графа заповнюється у разі необхідності на розсуд компетентного органу, яким було видано сертифікат
«Найменування товару. Кількість та вид упакувань. Відмітки та нумерація»	Зазначається найменування товару та інші відомості про товар. Інформація про нумерацію товару, як правило, може бути відокремлена вертикальною лінією від інформації про кількість та вид упаковки, найменування товару або розділені відповідними інтервалами. У цій графі також можуть бути зазначені дані про критерій достатньої переробки товару
«Вага брутто»	Наводяться вагові або кількісні характеристики товару, необхідні для ідентифікації товару
«Примітки»	Графа може містити додаткові відомості про товар, необхідні для ідентифікації товару, або посилання на інші документи (наприклад комерційні рахунки)
«Посвідчення та заява експортера (постачальника чи виробника)»	

Перевірка відомостей, наведених у сертифікаті, являє собою здійснення посадовими особами митного органу, відповідальними за правильність визначення країни походження товарів, таких перевірок:

- достовірності бланка сертифіката;
- достовірності відбитків печаток;
- достовірності підпису особи, уповноваженої засвідчувати сертифікати про походження від компетентного органу;
- наявності дописок, підчищень, травлень.

Останнім видом перевірки є *нормативна перевірка (документальний контроль)* – установлення відповідності інформації про країну походження товару, зазначеної в сертифікаті, аналогічній інформації в декларації про походження товару (комерційні рахунок або інший товаросупровідний документ) та інших матеріалах, що можуть бути використані для підтвердження відомостей про країну походження товару.

3 ВИЗНАЧЕННЯ МИТНОЇ ВАРТОСТІ ТОВАРІВ

План лекції

3.1 Загальні положення щодо митної вартості.

3.2 Порядок визначення, заявлення та підтвердження митної вартості товарів.

3.3 Контроль визначення та корегування митної вартості товарів.

3.4 Складові митних платежів.

3.1 Загальні положення щодо митної вартості

Митною вартістю товарів, які переміщуються через митний кордон України, є вартість товарів, що використовується для митних цілей, яка базується на ціні, що фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари [1, ст. 49].

Відомості про митну вартість товарів використовуються для:

- 1) нарахування митних платежів;
- 2) застосування інших заходів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності України;
- 3) ведення митної статистики;
- 4) розрахунку податкового зобов'язання, визначеного за результатами документальної перевірки.

Митна вартість товарів, що переміщуються через митний кордон України, визначається декларантом залежно від виду митного режиму та заявляється під час декларування товарів.

Декларант або уповноважена ним особа, які заявляють митну вартість товару, зобов'язані [1, ст. 52]:

- 1) заявляти митну вартість, визначену самостійно, у тому числі за результатами консультацій з митним органом;
- 2) подавати митному органу достовірні відомості про визначення митної вартості, які повинні базуватися на об'єктивних, документально підтверджених даних, що піддаються обчисленню;
- 3) нести всі додаткові витрати, пов'язані з корегуванням митної вартості або наданням митному органу додаткової інформації.

Декларант або уповноважена ним особа, які заявляють митну вартість товару, *мають право* [1, ст. 52]:

1) надавати митному органу (за наявності) додаткові відомості у разі потреби уточнення інформації;

2) на випуск у вільний обіг товарів, що декларуються:

- у разі визнання митним органом заявленої митної вартості товарів – за умови сплати митних платежів згідно з заявленою митною вартістю;

- у разі згоди декларанта з рішенням митного органу про корегування митної вартості товарів – за умови сплати митних платежів згідно з митною вартістю, визначеною митним органом;

- у разі незгоди декларанта з рішенням митного органу про корегування заявленої митної вартості товарів – за умови сплати митних платежів згідно з заявленою митною вартістю товарів та надання відповідних гарантій, визначених митним органом;

3) проводити цінову експертизу договору (контракту) шляхом залучення експертів за власні кошти;

4) оскаржувати рішення митного органу щодо корегування митної вартості оцінюваних товарів та бездіяльність митного органу щодо неприйняття протягом встановлених строків для завершення митного оформлення, рішення про визнання митної вартості оцінюваних товарів;

5) приймати самостійне рішення про необхідність корегування митної вартості після випуску товарів;

6) отримувати від митного органу інформацію щодо підстав, з яких митний орган вважає, що взаємозв'язок продавця і покупця вплинув на ціну, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари;

7) у випадках та в порядку, визначених Кодексом, вимагати від митного органу надання письмової інформації про причини, за яких заявлена ними митна вартість не може бути визнана;

8) у випадках та в порядку, визначених Кодексом, вимагати від митного органу надання письмової інформації щодо порядку і методу визначення митної вартості, застосованих при корегуванні заявленої митної вартості, а також щодо підстав для здійснення такого корегування.

Для заявлення митної вартості товарів, що переміщуються через митний кордон України *відповідно до митного режиму*

імпорту, митному органу, який проводить митне оформлення цих товарів, разом з митною декларацією та іншими необхідними для митного оформлення зазначених товарів документами подається декларація митної вартості.

Декларація митної вартості подається у разі:

1) якщо до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари, додаються деякі витрати, що не включалися до ціни (вартість тари, упаковки та робіт по пакуванню; вартість сировини, матеріалів, інструментів, конструкторських робіт, дизайну, оформленню; ліцензійні платежі; витрати на транспортування, навантаження, вивантаження, страхування);

2) якщо з ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари, виділено витрати, зазначені вище;

3) якщо покупець та продавець пов'язані між собою.

В інших випадках декларація митної вартості подається за власним бажанням декларанта або уповноваженої ним особи.

Якщо митна вартість партії товарів не перевищує 5000 євро в будь-якому разі декларація митної вартості *не подається*.

У декларації митної вартості наводяться відомості:

- про метод визначення митної вартості товарів;
- числове значення митної вартості товарів та її складових;
- умови зовнішньоекономічного договору, що мають відношення до визначення митної вартості товарів;
- надані документи, що підтверджують зазначене.

Заявлення митної вартості товарів, які переміщуються через митний кордон України в режимах, відмінних від режиму імпорту, здійснюється при декларуванні цих товарів шляхом заявлення в митній декларації відомостей про числове значення їх митної вартості та про документи, що його підтверджують.

Одночасно з митною декларацією декларант подає митному органу *документи, що підтверджують заявлену митну вартість товарів і обраний метод її визначення* [1, ст. 53]:

1) декларація митної вартості та документи, що підтверджують числові значення складових митної вартості, на підставі яких проводився розрахунок митної вартості;

2) зовнішньоекономічний договір (контракт) з додатками;

3) рахунок-фактура (інвойс);

4) якщо рахунок сплачено, – банківські платіжні документи, що стосуються оцінюваного товару;

5) за наявності – інші платіжні та/або бухгалтерські документи, що підтверджують вартість товару та містять реквізити, необхідні для ідентифікації ввезеного товару;

б) транспортні (перевізні) документи, якщо за умовами поставки витрати на транспортування не включені у вартість товару, а також документи, що містять відомості про вартість перевезення цих товарів;

7) ліцензія на імпорт, якщо імпорт товару підлягає ліцензуванню;

8) якщо здійснювалося страхування, – страхові документи, а також документи, що містять відомості про вартість страхування.

Якщо надані документи містять розбіжності, наявні ознаки підробки або не містять всіх відомостей, що підтверджують числові значення складових митної вартості товарів, декларант на письмову вимогу митного органу зобов'язаний протягом 10 календарних днів надати (за наявності) такі додаткові документи [1, ст. 53]:

1) договір (угоду, контракт) із третіми особами, пов'язаний з договором (угодою, контрактом) про поставку товарів, митна вартість яких визначається;

2) рахунки про здійснення платежів третім особам на користь продавця, якщо такі платежі здійснюються за умовами, визначеними договором (угодою, контрактом);

3) рахунки про сплату комісійних, посередницьких послуг, пов'язаних із виконанням умов договору (угоди, контракту);

4) виписку з бухгалтерської документації;

5) ліцензійний чи авторський договір покупця, що стосується оцінюваних товарів та є умовою продажу оцінюваних товарів;

б) каталоги, специфікації, прейскуранти (прайс-листи) виробника товару;

7) копію митної декларації країни відправлення;

8) висновки про якісні та вартісні характеристики товарів, підготовлені спеціалізованими експертними організаціями, та/або інформація біржових організацій про вартість товару або сировини.

Декларант або уповноважена ним особа за власним бажанням може подати додаткові наявні у них документи для підтвердження заявленої ними митної вартості товару.

3.2 Порядок визначення, заявлення та підтвердження митної вартості товарів

3.2.1 Вибір методу визначення митної вартості товарів

Визначення митної вартості товарів, які ввозяться в Україну відповідно до митного режиму імпорту, здійснюється за такими методами [1, ст.57]:

1) основний – за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції);

2) другорядні:

а) за ціною договору щодо ідентичних товарів;

б) за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів;

в) на основі віднімання вартості;

г) на основі додавання вартості (обчислена вартість);

д) резервний.

Основним методом визначення митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, є перший метод – за ціною договору (вартість операції). Кожний наступний метод застосовується лише у разі, якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом застосування попереднього методу.

Застосуванню другорядних методів передують процедура консультацій між митним органом та декларантом з метою визначення основи *вартості ідентичних або подібних товарів*. Під час таких консультацій митний орган та декларант можуть здійснити обмін наявною у кожного з них інформацією за умови додержання вимог щодо її конфіденційності.

У разі неможливості визначення митної вартості товарів за вартістю ідентичних або подібних товарів за основу для її визначення може братися або ціна товару на основі *віднімання вартості* або на основі *додавання вартості*. Методи на основі віднімання та додавання вартості (обчислена вартість) можуть

застосовуватися у будь-якій послідовності на прохання декларанта або уповноваженої ним особи.

При цьому *кожний наступний метод застосовується, якщо митна вартість товарів не може бути визначена шляхом застосування попереднього методу.*

У разі якщо неможливо застосувати жоден із зазначених методів, митна вартість визначається за резервним методом.

3.2.2 Метод визначення митної вартості за ціною договору

Метод визначення митної вартості за ціною договору (контракту) щодо товарів, які ввозяться на митну територію України відповідно до митного режиму імпорту, є основним.

Митною вартістю товарів за ціною договору є загальна сума всіх платежів за товари, які імпортуються в Україну та які здійснюються на користь продавця або на користь продавця через третіх осіб.

Платежі можуть бути здійснені:

- прямо чи опосередковано (наприклад, опосередкованим платежем може бути врегулювання покупцем повністю чи частково боргу продавця);

- у вигляді переказу грошей (зокрема, але не виключно);

- у вигляді акредитива, інкасування або за допомогою інших розрахунків (вексель, передача цінних документів тощо).

При визначенні митної вартості до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за оцінювані товари, додаються такі витрати (складові митної вартості), якщо вони не включалися до ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті [1, ст. 58]:

1) витрати, що поніс покупець:

а) комісійні та брокерська винагорода, за винятком комісійних за закупівлю, що є платою покупця своєму агентіві за надання послуг, пов'язаних із закупівлею оцінюваних товарів;

б) вартість ящиків тари (контейнерів), в яку упаковано товар, або іншої упаковки, що для митних цілей вважаються єдиним цілим з відповідними товарами;

в) вартість упаковки або вартість пакувальних матеріалів та робіт, пов'язаних із пакуванням;

2) належним чином розподілена вартість:

а) сировини, матеріалів, деталей, напівфабрикатів, комплектувальних виробів тощо, які увійшли до складу оцінюваних товарів;

б) інструментів, штампів, шаблонів та аналогічних предметів, використаних у процесі виробництва оцінюваних товарів;

в) матеріалів, витрачених у процесі виробництва оцінюваних товарів (мастильні матеріали, паливо тощо);

г) інженерних та дослідно-конструкторських робіт, дизайну, художнього оформлення, ескізів та креслень, виконаних за межами України і безпосередньо необхідних для виробництва оцінюваних товарів;

3) роялті та інші ліцензійні платежі, а також платежі, які стосуються прав на літературні та художні твори, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, торговельні марки та інші об'єкти права інтелектуальної власності;

4) комісійні та винагорода агентів за надання послуг, пов'язаних з закупівлею оцінюваних товарів;

5) відповідна частина виручки від будь-якого подальшого перепродажу товарів;

б) витрати на транспортування, навантаження, вивантаження та обробку оцінюваних товарів, пов'язані з їх транспортуванням до місця ввезення на митну територію України;

7) витрати на страхування цих товарів.

До митної вартості не включаються нижченаведені витрати:

- плата за спорудження, складення, технічне обслуговування, здійснені після ввезення імпортованих товарів, таких як промислова установка, або обладнання;

- витрати на транспортування після ввезення;

- податки та збори, які справляються в Україні.

Право на автоматичне застосування методу визначення митної вартості за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються (вартість операції), мають *уповноважені економічні оператори*, які подають для підтвердження відомостей про митну вартість такі документи:

1) декларація митної вартості;

2) зовнішньоекономічний договір (контракт) і додатки до нього;

3) рахунок-фактура (інвойс) або рахунок-проформа;

4) банківські платіжні документи (якщо рахунок сплачено), а також інші платіжні та/або бухгалтерські документи, що підтверджують вартість товару та містять реквізити, необхідні для ідентифікації ввезеного товару;

5) документи для підтвердження витрат на ввезення та страхування, якщо за умовами поставки такі витрати не включено у вартість товару.

Метод визначення митної вартості товарів за ціною договору (контракту) щодо товарів, які імпортуються, не застосовується:

- якщо використані декларантом або уповноваженою ним особою відомості не підтверджені документально або не визначені кількісно і достовірні та/або відсутня хоча б одна із складових митної вартості, яка є обов'язковою при її обчисленні;

- є обмеження на вільне обертання оцінюваних товарів, встановлені законом чи запроваджені органами державної влади в Україні;

- стосовно продажу або ціни оцінюваних товарів є застереження, що унеможлиблюють визначення вартості цих товарів;

- покупець і продавець є пов'язаними між собою особами.

Особи вважаються взаємопов'язаними, коли вони є посадовими особами або директорами підприємств одне в одного; вони юридично визнані партнерами по бізнесу; одна з них прямо або опосередковано контролює іншу; одна є роботодавцем, інша – найманим працівником; вони є членами однієї сім'ї.

3.2.3 Метод визначення митної вартості за ціною договору щодо ідентичних товарів

У разі, якщо митна вартість оцінюваних товарів не може бути визначена попереднім методом, за основу для її визначення береться вартість операції з ідентичними товарами, що продаються на експорт в Україну з тієї ж країни, і час експорту яких збігається з часом експорту оцінюваних товарів або є максимально наближеним до нього [1, ст. 59].

При цьому *під ідентичними розуміються товари*, однакові за всіма ознаками з оцінюваними товарами, у тому числі за такими, як:

- 1) фізичні характеристики;
- 2) якість та репутація на ринку;
- 3) країна виробництва;
- 4) виробник.

При застосуванні цього методу *за основу береться вартість операції з ідентичними товарами за умови:*

- оцінювальні та ідентичні товари імпортуються з однієї країни;
- час імпорту оцінювальних та ідентичних товарів є максимально наближеним;
- співпадають фізичні характеристики, виробник оцінювальних та ідентичних товарів;
- ідентичні товари ввезено приблизно в тій же кількості та на тих самих комерційних умовах, що й оцінювані товари.

Ціна договору щодо ідентичних товарів береться за основу для визначення митної вартості товарів, якщо ці товари ввезено приблизно в тій же кількості та на тих же комерційних рівнях, що й оцінювані товари. У разі відсутності такого продажу – *використовується вартість операції з ідентичними товарами, що продавалися в Україну в іншій кількості та/або на інших комерційних рівнях.*

У разі якщо для цілей застосування цього методу виявляється *більш як одна вартість договору* щодо ідентичних товарів, для визначення митної вартості оцінюваних товарів використовується *найменша така вартість.*

3.2.4 Метод визначення митної вартості за ціною договору щодо подібних (аналогічних) товарів

У разі, якщо митна вартість оцінюваних товарів не може бути визначена попередніми методами – за митну вартість береться прийнята митним органом вартість операції з подібними (аналогічними) товарами за умови [1, ст. 6]:

- оцінювальні та подібні товари імпортуються з однієї країни;

- час імпорту оцінювальних та подібних товарів є максимально наближеним;

- подібні товари виконують однакові функції, та вважаються комерційно взаємозамінними порівняно з товарами, що оцінюються;

- подібні товари ввезено приблизно в тій же кількості та на тих же комерційних умовах, що й оцінювані товари.

Під *подібними (аналогічними)* розуміються товари, які хоч і не однакові за всіма ознаками, але:

- мають схожі характеристики (розмір і форма; технічні характеристики; метод виготовлення; якість, наявність торгової марки; репутація товару на ринку);

- складаються зі схожих компонентів або матеріалів;

- виконують однакові функції порівняно з товарами, що оцінюються;

- вважаються комерційно взаємозамінними (комерційна взаємозамінність – чи прийме покупець порівнювальний товар як заміник з погляду його функціонального призначення та комерційних характеристик).

У разі, якщо для цілей застосування цього методу виявляється *більш як одна вартість* договору щодо подібних (аналогічних) товарів, для визначення митної вартості оцінюваних товарів використовується *найменша така вартість*.

3.2.5 Метод визначення митної вартості на основі віднімання вартості

У разі, якщо митна вартість оцінюваних товарів не може бути визначена попередніми методами, їх митна вартість визначається на основі віднімання вартості [1, ст. 62].

У разі, якщо оцінювані або ідентичні чи подібні (аналогічні) імпортовані товари продаються (відчужуються) на митній території України у незмінному стані, для визначення митної вартості товарів за цим методом за основу береться ціна одиниці товару, за якою оцінювані або ідентичні чи подібні (аналогічні) імпортовані товари продаються на території України у найбільших загальних кількостях покупцю за умови вирахування, якщо вони можуть бути виділені, таких компонентів:

1) витрат на виплату комісійних чи звичайних торговельних надбавок для одержання прибутку та покриття загальних витрат у зв'язку з продажем на митній території України *товарів того ж класу та виду*. Товарами одного класу та виду є *товари*, які підпадають під групу або спектр товарів, що виробляються конкретною галуззю чи сектором промисловості та включають ідентичні або подібні (аналогічні) товари, імпортовані з тієї ж країни, що й оцінювані товари, а також товари, імпортовані з інших країн;

2) звичайних витрат, понесених в Україні на навантаження, вивантаження, транспортування, страхування, та інших, пов'язаних з такими операціями витрат;

3) сум всіх видів податків, що підлягають сплаті в Україні у зв'язку з ввезенням (імпортом) чи продажем (відчуженням) товарів.

Іншими словами, для визначення митної вартості товарів *за цим методом від оптової ціни товару*, що реалізується на митній території України, *віднімаються витрати, понесені за час просування товару від митного кордону до оптового покупця*.

У разі *якщо ні* оцінювані, ні ідентичні чи подібні (аналогічні) товари не продаються в Україні одночасно або в час, максимально наближений до дати ввезення оцінюваних товарів в Україну, *митна вартість таких товарів визначається* на основі ціни одиниці товару, за якою такі товари продаються в Україні *в кількості*, достатній для встановлення ціни за одиницю такого товару, у такому ж *стані*, в якому вони були ввезені, на найбільш *наближену* ранню *дату* після ввезення товарів, які оцінюються, але до сплину 90-денного строку.

3.2.6 Метод визначення митної вартості на основі додавання вартості (обчислена вартість)

Для визначення митної вартості товарів (*МВТ*) на основі додавання вартості (обчислена вартість) *за основу* береться *вартість (Ц)*, надана виробником товарів [1, ст. 63], що оцінюються, або від його імені інформація про їх вартість, яка повинна *складатися із сум*:

1) *вартості матеріалів та витрат, понесених виробником при виробництві* оцінюваних товарів (оцінка вартісних показників витрат виробника /ВВ/ можлива за наявності технологічної схеми переробки матеріалів у товар, яка повинна містити витрати виробника на кожному з етапів виготовлення, що дасть змогу декларантам та митним органам здійснювати достовірну оцінку митної вартості);

2) *обсягу прибутку та загальних витрат /ОП/*, що дорівнює сумі, яка звичайно відображається при продажу товарів того ж класу або виду, що й оцінювані товари, які виготовляються виробниками у країні експорту для експорту в Україну;

3) *загальних витрат при продажу в Україну /ЗВ/ з країни вивезення товарів того ж класу або виду, тобто витрат на завантаження, розвантаження та обробку оцінюваних товарів, їх транспортування до місця ввезення на митну територію України, витрат на страхування цих товарів.*

Тобто $MVT = Ц + ВВ + ОП + ЗВ$.

Посадова особа митного органу не може вимагати або примушувати будь-яку особу, яка не є резидентом, надавати для вивчення або дозволяти доступ до будь-якого рахунка чи інших записів для цілей визначення обчисленої вартості. Інформація, подана виробником товарів для цілей визначення митної вартості, може бути перевірена в країні-виробникові товарів уповноваженими органами України за згодою виробника і за умови повідомлення заздалегідь уряду країни-виробника товарів та за відсутності заперечень проти такої перевірки.

3.2.7 Резервний метод визначення митної вартості

У разі, якщо митна вартість товарів не може бути визначена попередніми методами – митна вартість оцінюваних товарів визначається з використанням способів, які не суперечать законам України і є сумісними з відповідними принципами і положеннями Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) [1, ст. 64].

Митна вартість імпортованих товарів не визначається резервним методом на підставі:

1) ціни товарів українського походження на внутрішньому ринку України;

- 2) ціни товарів на внутрішньому ринку країни-експортера;
- 3) ціни товарів, що поставляються з країни-експортера до третіх країн;
- 4) мінімальної митної вартості;
- 5) прийняття для митних цілей вищої з двох альтернативних вартостей;
- 6) довільної чи фіктивної вартості.

У разі, якщо ця стаття застосовується *митним органом*, він на вимогу декларанта або уповноваженої ним особи *зобов'язаний письмово поінформувати* їх про визначену митну вартість та про використаний при цьому метод.

3.2.8 Визначення митної вартості товарів, що вивозяться (експортуються) з України

Митною вартістю товарів, що *вивозяться* (експортуються) за межі митної території України, є *ціна товару, зазначена у рахунку-фактурі* чи рахунку-проформі [1, ст. 66].

Митна вартість товарів, що вивозяться за межі митної території України, визначається *при поміщенні* цих товарів *уперше в митний режим* з наступним фактичним переміщенням їх через митний кордон України. При зміні митного режиму під час знаходження товарів за межами митної території України митною вартістю товарів є митна вартість, *визначена на день* прийняття митним органом митної декларації при їх першому поміщенні в митний режим.

Митна вартість товарів, що вивозяться (експортуються) з України визначається на основі ціни, яка підлягає сплаті за ці товари на момент перетинання митного кордону України.

До митної вартості товарів також включаються фактичні витрати, якщо вони не були раніше до неї включені:

- на навантаження, вивантаження, перевантаження, транспортування та страхування до пункту перетинання митного кордону України;
- комісійні та брокерські винагороди;
- ліцензійні платежі за використання об'єктів права інтелектуальної власності, які покупець повинен здійснити як умову продажу (експорту) товарів.

У разі встановлення цінових обмежень під час вивезення (експорту) окремих товарів (індикативні ціни, граничні рівні цін, ціни, встановлені в результаті антидемпінгових розслідувань тощо) митна вартість таких товарів визначається з урахуванням зазначених обмежень.

3.3 Контроль визначення та корегування митної вартості товарів

Контроль правильності визначення митної вартості товарів здійснюється митним органом під час проведення митного контролю і митного оформлення шляхом перевірки числового значення заявленої митної вартості, за результатами якого цей орган визнає заявлену декларантом або уповноваженою ним особою митну вартість чи приймає письмове рішення про її корегування [1, ст. 54].

Митний орган під час здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів зобов'язаний:

1) здійснювати контроль заявленої декларантом або уповноваженою ним особою митної вартості товарів шляхом перевірки числового значення заявленої митної вартості, наявності в поданих зазначеними особами документах усіх відомостей, що підтверджують числові значення складових митної вартості товарів чи відомостей щодо ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари;

2) надавати декларанту або уповноваженій ним особі письмову інформацію про причини, за яких заявлена ними митна вартість не може бути визнана;

3) надавати декларанту або уповноваженій ним особі письмову інформацію щодо порядку і методу визначення митної вартості, застосованих у разі корегування митної вартості, а також щодо підстав здійснення такого корегування;

4) випускати у вільний обіг товари, що декларуються:

- у разі визнання митним органом заявленої митної вартості товарів – за умови сплати митних платежів згідно із заявленою митною вартістю;

- у разі згоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням митного органу про корегування митної вартості товарів –

за умови сплати митних платежів згідно з митною вартістю, визначеною митним органом;

- у разі незгоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням митного органу про корегування заявленої митної вартості товарів – за умови сплати митних платежів згідно із заявленою митною вартістю товарів та надання гарантій.

Митний орган з метою здійснення контролю правильності визначення митної вартості товарів має право:

- 1) упевнюватися в достовірності або точності будь-якої заяви, документа чи розрахунку, поданих для цілей визначення митної вартості;

- 2) у деяких випадках письмово запитувати від декларанта або уповноваженої ним особи додаткові документи та відомості, якщо це необхідно для прийняття рішення про визнання заявленої митної вартості;

- 3) у деяких випадках здійснювати корегування заявленої митної вартості товарів;

- 4) проводити перевірки правильності визначення митної вартості товарів після їх випуску;

- 5) звертатися до митних органів інших країн із запитом щодо надання відомостей, необхідних для підтвердження достовірності заявленої митної вартості;

- б) застосовувати інші форми митного контролю.

Митний орган може відмовити у митному оформленні товарів за заявленою декларантом або уповноваженою ним особою митною вартістю виключно за наявності обґрунтованих підстав вважати, що заявлено неповні та/або недостовірні відомості про митну вартість товарів, у тому числі неправильно визначено митну вартість товарів, у разі:

- 1) неправильно проведеного декларантом або уповноваженою ним особою розрахунку митної вартості;

- 2) неподання декларантом або уповноваженою ним особою документів або відсутності у цих документах всіх відомостей, що підтверджують числові значення складових митної вартості товарів, чи відомостей щодо ціни, що була фактично сплачена або підлягає сплаті за ці товари;

- 3) невідповідності обраного декларантом або уповноваженою ним особою методу визначення митної вартості товару;

4) надходження до митного органу документально підтвердженої офіційної інформації митних органів інших країн щодо недостовірності заявленої митної вартості.

Рішення про корегування заявленої митної вартості товарів, які ввозяться на митну територію України з поміщенням у митний режим імпорту, приймається митним органом у письмовій формі під час здійснення контролю правильності визначення митної вартості цих товарів як до, так і після їх випуску, якщо митним органом виявлено, що заявлено неповні та/або недостовірні відомості про митну вартість товарів, у тому числі неправильно визначено митну вартість товарів [1, ст. 55].

Прийняте митним органом письмове рішення про корегування заявленої митної вартості товарів має містити:

1) обґрунтування причин, через які заявлену декларантом митну вартість не може бути визнано;

2) наявну в митного органу інформацію (у тому числі щодо числових значень складових митної вартості, митної вартості ідентичних або подібних (аналогічних) товарів, інших умов, що могли вплинути на ціну товарів), яка призвела до виникнення сумнівів у правильності визначення митної вартості та до прийняття рішення про корегування митної вартості, заявленої декларантом;

3) вичерпний перелік вимог щодо надання додаткових документів, за умови надання яких митна вартість може бути визнана органом доходів і зборів;

4) обґрунтування числового значення митної вартості товарів, скорегованої митним органом, та фактів, які вплинули на таке корегування;

5) інформацію про:

а) право декларанта або уповноваженої ним особи на випуск у вільний обіг товарів, що декларуються:

- у разі згоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням митного органу про корегування митної вартості товарів – за умови сплати митних платежів згідно з митною вартістю, визначеною митним органом;

- у разі незгоди декларанта або уповноваженої ним особи з рішенням митного органу про корегування заявленої митної вартості товарів – за умови сплати митних платежів згідно з

заявленою митною вартістю товарів та надання гарантій відповідно до [1, розділ X] в розмірі, визначеному митним органом;

б) право декларанта або уповноваженої ним особи оскаржити рішення про корегування заявленої митної вартості до органу вищого рівня або до суду.

Під час митного оформлення при прийнятті митним органом письмового рішення про корегування митної вартості товарів декларант або уповноважена ним особа може здійснити корегування заявленої митної вартості у строк *не пізніше 10 робочих днів* з дати винесення рішення.

3.4 Складові митних платежів

Оснoву системи митного оподаткування становлять митні платежі, під якими розуміють ті види податків та зборів, які нараховуються у встановленому порядку при переміщенні через митний кордон країни товарів та інших предметів під контролем митних органів [2]. Тобто об'єктами оподаткування є товари та інші предмети, а суб'єктами оподаткування є держава з митними органами та платники податків та зборів – юридичні та фізичні особи, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність.

Характерною особливістю митних платежів є односторонній рух вартості від юридичних та фізичних осіб до держави.

Критерієм визначення митних платежів є не тільки об'єкт оподаткування, але й суб'єкт, тобто ті органи доходів та зборів, які виконують контролюючі функції з нарахування чи сплати даного виду платежів.

Серед великого спектра функціональних завдань, які виконують митні платежі, головними є (таблиця 3.1) [2]:

- фіскальні, тобто митні платежі є джерелом поповнення бюджету країни;
- стимулюючі, які спрямовані на розвиток національного виробництва;
- регулятивні, які формують обсяг та структуру експорту, імпорту, споживання.

Таблиця 3.1 – Характеристика основних функцій митних платежів

	Фіскальна	Регулююча	Бюджетна
Властивості	Трансфертні (розкриває процес акумуляції доходів від непрямих податків на зовнішньоекономічну діяльність до бюджету)	Врівноважує фіскальну функцію відповідно до завдань економічної політики держави	Оцінює функціональну продуктивність системи оподаткування зовнішньоекономічної діяльності
Ознаки	Проявляється через об'єкт, базу оподаткування, ставку податку	Проявляється через систему податкових пільг	Проявляється через бюджетний процес країни
Призначення	Акумулює доходи до Держбюджету	Регулює зовнішньоекономічну діяльність	Кількісно-якісно відображає хід розподільчого процесу
Роль	Визначає частку фінансових ресурсів, яка може бути акумульована до Держбюджету; перелік суб'єктів, зовнішньоекономічну діяльність, на які будуть розповсюджені обов'язки зі сплати податків; конкретні об'єкти, які будуть підпадати під оподаткування; права і обов'язки, які необхідно покласти на учасників зовнішньоекономічної діяльності – платників податків	Встановлює економічно обґрунтовану взаємодію податкової системи з макроекономічними показниками, системою державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, валютним регулюванням, бюджетним фінансуванням, ціноутворенням	Контролює формування податкових надходжень, їх повноту та своєчасність перерахування до Держбюджету

Митні платежі залежно від каналу надходження можна систематизувати на ті, які надходять до доходної частини Держбюджету (мити, акцизний збір, податок на додану вартість), та ті, які надходять до фондів митних органів (митні збори) (таблиця 3.2).

Більшість митних платежів є квотарними, тобто їх сума обраховується залежно від обсягу податкової бази або об'єкта оподаткування і ставок податку. Для більшості митних платежів – це митна вартість. В окремих випадках застосовуються інші бази оподаткування, наприклад при нарахуванні комбінованого мита – це може бути мінімальна вартість, а при незбігу митної вартості з фактурною вартістю може використовуватись фактурна при нарахуванні податку на додану вартість.

Таблиця 3.2 – Класифікаційні ознаки системи митних платежів

Ознака	Елементи
Види податків	Мито. Акцизний збір з імпортованих товарів, ПДВ на операції з ввезення імпортованих товарів
Суб'єкт податку	Юридичні особи, фізичні особи
Об'єкт оподаткування	Митна та фактурна вартість товару
Спосіб стягнення	Непрямі
Джерело сплати податкових сум	Експортно-імпортовані операції
Тривалість	Момент митного оформлення
Метод нарахування	Прогресивні, адвалерні, специфічні, комбіновані
Форма розрахунків	Безготівковий, готівковий, вексельна форма

Основні платежі, які нараховуються митними органами, умовно можна класифікувати на декілька груп:

- платежі, пов'язані з нарахуванням митного тарифу;
- різні види митних зборів;
- непрямі податки, що нараховуються при здійсненні експортно-імпортованих операцій (акційний збір, податок на додану вартість);
- платежі за видачу ліцензій на здійснення діяльності у сфері митно-тарифних відносин;
- платежі, пов'язані з проблемами порушення митного законодавства.

За економічною природою *основу митних платежів складають*:

- митні податки – це непрямі податки, які нараховуються при переміщенні предметів через митний кордон: мито (податок на зовнішню торгівлю), акцизний збір, податок на додану вартість;

• митні збори – за виконання покладених на митницю обов’язків та за надання послуг у галузі митної справи.

За способом митного регулювання митні платежі можна класифікувати на:

• тарифні – **митний тариф**:

- ввізне мито, що нараховується за вантажною митною декларацією;

- ввізне мито в неторговельному обороті (з громадян);

- вивізне мито;

- вивізне мито в неторговельному обороті (з громадян);

• нетарифні – акцизний збір, податок на додану вартість, митні збори.

За специфікою платника митні платежі можна систематизувати на:

• основні – мито, акцизний збір, податок на додану вартість, митний збір за митне оформлення;

• додаткові – митні збори за зберігання товарів, митний супровід, збори за видачу ліцензій, плата за участь у митних аукціонах.

Відповідно до законодавства України ліцензії потрібні на:

- право здійснення митної брокерської діяльності;

- відкриття митних ліцензійних складів;

- відкриття складів тимчасового зберігання;

- відкриття магазинів безмитної торгівлі.

Існує ціла група платежів, які пов’язані з відповідальністю суб’єктів господарювання за порушення правових норм у сфері митного законодавства:

- штрафи за порушення митних правил;

- доходи від конфіскованих або прийнятих на зберігання предметів;

- конфіскована валюта;

- доходи від реалізації конфіскованих цінностей;

- національна валюта, заборонена до ввезення.

Митні платежі є основою *митних доходів країни* – всієї сукупності грошових внесків, які утворені в результаті справляння або стягнення митних платежів, а також коштів від реалізації конфіскованих предметів контрабанди, від стягнення штрафів, пені.

4 МИТНІ РЕЖИМИ

План лекції

4.1 Види та особливості митних режимів.

4.2 Систематизація митних режимів.

4.3 Особливості, умови поміщення, строки зберігання, митний статус та операції з товарами при різних митних режимах.

4.1 Види та особливості митних режимів

Митний режим – сукупність норм, встановлених законами України з питань митної справи, що залежно від заявленої мети переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон України визначають порядок такого переміщення та обсяг митних процедур, які при цьому здійснюються [1, ст. 4].

Під системою *митних процедур* розуміють здійснення контролю за дотриманням порядку переміщення товарів, речей, майна та інших предметів, огляд предметів, оформлення митних документів, накладання митного забезпечення, перевірка правильності заповнення вантажної митної декларації, нарахування сум, що підлягають сплаті, передача статистичних даних в органи Держстатистики та інші дії митних органів з метою виконання законодавства щодо митної справи [2].

З метою застосування законодавства України з питань державної митної справи запроваджуються такі митні режими [1, ст. 70]:

- 1) імпорт (випуск для вільного обігу);
- 2) реімпорт;
- 3) експорт (остаточне вивезення);
- 4) реекспорт;
- 5) транзит;
- 6) тимчасове ввезення;
- 7) тимчасове вивезення;
- 8) митний склад;
- 9) вільна митна зона;
- 10) безмитна торгівля;
- 11) переробка на митній території;

- 12) переробка за межами митної території;
- 13) знищення або руйнування;
- 14) відмова на користь держави.

Кожний митний режим відповідає меті переміщення товарів та транспортних засобів через митний кордон України.

Запровадження таких видів митних режимів обумовлено:

- насамперед необхідністю придання переміщенню товарів та транспортних засобів певного статусу з метою недопущення їх хаотичного ввезення та вивезення,

- а також з метою забезпечення можливості здійснення митного контролю.

Застосування митних режимів дає можливість, залежно від мети, терміну ввезення чи вивезення товарів, або інших обставин, застосовувати до них різні заходи правового регулювання, що дозволяє повніше враховувати потреби та інтереси суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності для розвитку зовнішньоторговельного обміну.

Митні режими встановлюються виключно Митним кодексом України.

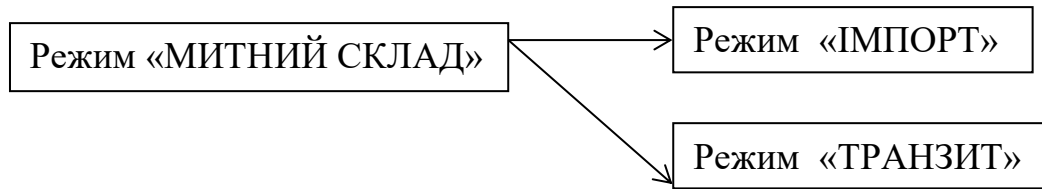
Декларант самостійно визначає митний режим товару та транспортного засобу відповідно до мети їх переміщення та на підставі документів, які будуть подаватись митному органу. Визначення митного режиму має місце тоді, коли товар ще набрав певного статусу для проведення митного контролю та оформлення.

Поміщення товарів у митний режим здійснюється шляхом їх декларування та виконання митних формальностей.

Митний режим, у який поміщено товари, може бути змінено на інший, обраний раніше декларантом за умови дотримання заходів тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, встановлених відповідно до закону для товарів, що поміщуються у такий інший митний режим. Зміна одного митного режиму на інші можлива *тільки* у період дії режиму і обумовлена зміною наміру власника вантажу відносно товару, переміщеного через митний кордон України, або закінченням строку дії визначеного митного режиму [1, ст. 71].

Приклади зміни митних режимів:

1 Товари, які розміщені під митним режимом «МИТНИЙ СКЛАД», можуть бути оформлені в режим «ІМПОРТ» при укладанні договору купівлі-продажу або вивезенні за межі митної території України відповідно до митного режиму «ТРАНЗИТ».

2 При закінченні термінів тимчасового ввезення (вивезення) товарів, особа, яка надала зобов'язання про зворотне вивезення (ввезення) товарів повинна вивезти (ввезти) ці товари або заявити про зміну митного режиму.

Прийняття остаточного рішення про правильність визначення декларантом певного митного режиму є виключною прерогативою митного органу і приймається на етапі митного оформлення.

За митним статусом товари поділяються на українські та іноземні [1, ст. 72].

Усі товари на митній території України (за винятком територій вільних митних зон) вважаються такими, що *мають статус українських товарів*, якщо не встановлено, що такі товари не є українськими [1, ст.72].

Українськими товарами вважаються:

- ввезені на митну територію України та випущені для вільного обігу на території України;
- повністю вироблені на території України;
- отримані (вироблені) на митній території України.

Іноземними товарами вважаються:

- товари, що не є українськими;
- товари, що втратили статус українських товарів.

Умови перебування товарів, транспортних засобів комерційного призначення у відповідному митному режимі, обмеження щодо їх використання, застосування заходів тарифного та нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності визначаються Митним Кодексом України, іншими законодавчими актами України з питань державної митної справи та у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

4.2 Систематизація митних режимів

Кожний митний режим, в якому перебуває на митній території товар, має свої особливості, внутрішню структуру, основними складовими якої є: умови, обмеження та вимоги даного митного режиму.

Під *умовами митного режиму* розуміють обставини, які обумовлюють можливість розміщення в ньому товарів та транспортних засобів; під *обмеженнями* – прямі або непрямі заборони на здійснення певних дій; під *вимогами* – дії, здійснення яких пов'язане з можливістю завершення дії митного режиму.

Кількість класифікованих митних режимів може змінюватись залежно від потреби при регулюванні зовнішньоекономічних відносин. Так, в Україні до 2003 р. їх було 15, потім до 2012 р. – 13, а після запровадження нового Митного Кодексу України 2012 р. – задекларовано 14 (в РФ – 17).

Залежно від ролі та місця митних режимів в загальному процесі здійснення ЗЕД митні режими доцільно *систематизувати на три групи*, в основі чого є цілий ряд *режимоутворюючих ознак* [2]:

- походження товару;
- напрям переміщення;
- сплата мита та інших податків;
- розміщення в митному режимі;
- строки перебування товару в митному режимі;
- статус товару після митного оформлення;
- інші ознаки.

До першої групи варто віднести режими, для яких характерний загальний, без будь-яких вилучень та обмежень порядок використання митних заходів та методів регулювання. З економічної точки зору *митні режими* даної групи є відносно *самостійними і завершеними комерційними операціями*: експорт (остаточне вивезення), реекспорт, імпорт (випуск у (для) вільний обіг), реімпорт.

До другої групи варто включити митні режими, які мають за мету вирішення конкретних економічних задач і прямо чи опосередковано зв'язані з комерційною діяльністю. Надання цих режимів носить цільовий та індивідуальний характер, тому що

дозвіл на їх використання видається за наявності економічного обґрунтування з наданням певних економічних переваг і тільки в конкретних цілях.

З точки зору мети використання товарів, що розміщуються в економічних режимах, їх можна розподілити:

- на режими надання послуг в сфері митних відносин:
  - режим митного складу;
  - режим безмитної торгівлі;
  - режим вільного складу (на даний момент не діє);
- режими переробки:
  - режим переробки на митній території України;
  - режим переробки за межами митної території України;
  - режим переробки під митним контролем (на даний момент не діє);
- спеціальні режими:
  - режим транзиту;
  - режим вільної митної зони;
  - режим тимчасового ввезення (вивезення).

Третя група об'єднує режими, які використовуються при припиненні зовнішньоекономічних операцій (у зв'язку з неможливістю або неефективністю реалізації інших митних режимів): режим відмови на користь держави, режим знищення або руйнування.

4.3 Особливості, умови поміщення, строки зберігання, митний статус та операції з товарами при різних митних режимах

Відповідно до мети переміщення товарів через митний кордон України запроваджуються види митного режиму, перелічені в додатку В.

Якщо комерційних способів ідентифікації товарів, транспортних засобів комерційного призначення в митних режимах недостатньо, для їх ідентифікації можуть застосовуватися такі засоби:

- одноразові номерні запірно-пломбувальні пристрої, печатки, голографічні мітки;

- нанесення цифрового, літерного чи іншого маркування (в тому числі у вигляді мікро- або інших електронних пристроїв), ідентифікаційних знаків;
- проставляння штампів;
- взяття проб і зразків;
- складання опису товарів, транспортних засобів комерційного призначення;
- складання креслень, масштабних зображень;
- виготовлення фотографій, ілюстрацій;
- серійні номери, проставлені на товарах або їх частинах виробником.

З метою забезпечення можливості автоматизованого митного оформлення митні режими кодуються (кодування митних режимів наведено у додатку Г).

З метою здійснення декларування та митного оформлення переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України застосовуються вантажні та інші митні декларації з додатками, додатковими аркушами та специфікаціями.

Класифікацію типів митних декларацій з зазначенням кодів напрямку переміщення, особливостей декларування та літерних кодів типів митних декларацій наведено в додатку Д.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 Митний кодекс України. Київ: Центр навчальної літератури, 2021. 296 с.

2 Гребельник О. П. Митна справа: підручник. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 472 с.

3 Науково-практичний коментар Митного кодексу України. Київ: Професіонал, 2021. 664 с.

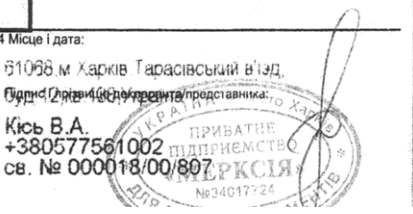
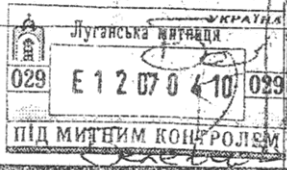
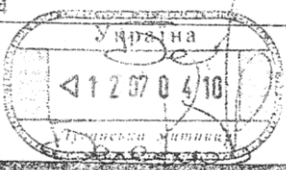
4 Митне обслуговування транспортних перевезень: навч. посіб. / А. О. Босак, О. Ю. Григор'єв, О. С. Скибінський, А. В. Тодошук. Львів: Новий світ-2000, 2009. 476 с.

ДОДАТОК А

Вантажна митна декларація

УКРАЇНА (форма МД-2)		Курс USD: 7,8909		ДІЛ ПІД КОНТРОЛЕМ МІТНИЙ ОРГАН ВІДПРАВЛЕННЯ ЕКСПОРТУ/ПРИЗНАЧЕННЯ		
Примірник для відп. автн. експортера Примірник для отримувача	3	8	2 Відправник/Експортер № UA/336758620311 ТОВ "Івітек"		1 ДЕКЛАРАЦІЯ ЕК 10	
	61002, м.Харків, вул.Артема, 2. Україна		3 Форми 1 1		4 Відв. спец. 1/0	
	0024000-63/0033675869		5 Всього т-ів 1	6 Всього місць 0	7 Довідковий номер 1893	
	8 Одержувач № AZ ОАО "Сиазань Бройлер"		9 Особа, відповідальна за фінансове врегулювання №UA/316424120323 ТОВ "Паритет-агро"		10 Країна перш. прizm./ост. від. AZ	
	AZ 1110, г.Баку, ул.Джейхуна Гаджибейли, 28 Республіка Азербайджан		11 Торг. країна/вироб. AZ		12 Відомості про вартість Див. доп.	
	14 Декларант/Представник № UA Приватне підприємство "Мерксія"		15 Країна відправлення/експорту		16 Країна походження	17 Код країни признач. AZ
	AV 480220 0012000-63/0034017724 08/07/09		18 Ідентифікація і країна реєстрації трансп. засобу при відправленні/прибутті Див. доп.		19 Конт. 0	
	21 Ідентифікація і країна реєстрації активного транспортного засобу на кордоні Див. доп.		22 Валюта та загальна сума за рахунком USD 945566,55		23 Курс валюти 7,8909	24 Характер угоди 21 USD
	25 Вид транспорту на кордоні 20	26 Вид транспорту в межах країни 20	27 Місце навантаження/розвантаження		28 Фінансові та банківські відомості 1- 35590956 2- БАТ "АСТРА БАНК" 3- 04210, Київ пр. Героїв Сталінграда 16В 4- в/р 26004001489101 МФО 380548	
	29 Митний орган виводу/ввезення 701030300 Амвросіївська митниця	30 Місцезнаходження товарів		31 Код митного органу		
1 Вантажні місця та опис товарів	1. Олія соняшникова сира, нерафінована, невиморожена: -130 250 кг. (суміш пресової з екстраційною). Першого гатунку ДСТУ 4492:2005. Для продовольчих потреб. Виробник: ООО "Пересечанский масложэкстракционный завод". Країна виробництва UA. Торговельна марка відсутня.		2. Місь-0, наливом.		32 Товар 1	
	33 Код товару 15121191 00		34 Код країни походж. UA		35 Вага бруто (кг) 130250	
	36 Преференц. код		37 ПРОЦЕДУРА 1000 ZZ00		38 Вага нетто (кг) 130250	
	39 Квота		40 Загальна декларація/Попередній документ			
	41 Додаткові одиниці виміру		42 Ціна товару 945566,55		43 Код МВВ	
	44 Код ДІ		45 Коригування		46 Статистична вартість 945,56655	
	47 Нарахування платежів		48 Відстрочення платежів		49 Реквізити складу	
	50 Принципал № UA 01072609 Південна залізниця Управління Півд Залізниця 61052, м.Харків, вул Червоноармійська, 7 Україна представлений		Підпис:		53 Митний орган (і країна) призначення	
	51 Передбачувані митні органи (і країна) транзиту		52 Місце і дата: 17/07/09		54 Місце і дата: 61038 м.Харків Тарасівський в'їзд. Підпис: Кісь В.А. +380577561002 св. № 000018/00/807	

ДОДАТОК Б

Правила класифікації товарів в УКТЗЕД

Зміст правила	Послідовність класифікації товарів
<p>1 Назви розділів, груп і підгруп наводяться лише для зручності користування УКТЗЕД.</p> <p>Для юридичних цілей – класифікація товарів в УКТЗЕД здійснюється, виходячи з назв товарних позицій і відповідних приміток до розділів чи груп, і відповідно до Правил 2, 3, 4, 5, 6</p>	<p><i>Правило 1 стосується товарів, які точно ідентифікуються з описом товарної позиції УКТЗЕД.</i></p> <p>Класифікацію товару треба проводити в такий спосіб:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Визначити розділ, групу та підгрупу, до якої може належати товар. 2 Прочитати примітки до розділу та групи для уточнення правильності віднесення товару до відповідної групи. Коли у примітках є вказівки щодо класифікації товарів, то слідувати цим вказівкам, в іншому випадку користуватись правилами, наведеними нижче. 3 Визначити товарну позицію, яка відповідає товару, що класифікується, і перейти до правил 5-6 з метою остаточної класифікації товару. 4 Якщо неможливо однозначно віднести товар до товарної позиції, продовжити класифікацію згідно з правилами 2
<p>2а Будь-яке посилання в назві товарної позиції на будь-який виріб стосується також некомплектного чи незавершеного виробу за умови, що він має основну властивість комплектного чи завершеного виробу. Це правило стосується також комплектного чи завершеного виробу (або такого, що класифікується як комплектний чи завершений згідно з цим правилом), незібраного чи розібраного</p>	<p><i>Правило 2а стосується виробів, у яких не вистачає якихось деталей.</i></p> <p>Правило 2а застосовується:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1 Коли товар представлено в незавершеному вигляді (заготовка) за умови, що в цьому вигляді виріб має основні характеристики готового товару, його відносять до товарної позиції готового товару. Зазначене правило не застосовується до розділів I-IV (Наприклад: бронзова статуетка, яка не відшліфована). 2 Коли товар представлено в незібраному або розібраному вигляді за умови, що виріб збирається за допомогою простого крипильного матеріалу або зварювання та простих складальних операцій, його відносять до товарної позиції готового товару. Товари бувають представлені в

	<p>подібний спосіб у зв'язку з потребами пакування, транспортування. Зазначене правило переважно не застосовується до розділів I-IV (Наприклад люстра зі скла – транспортується окремо скляна куля, окремо електротехнічне обладнання, але класифікується як люстра). Класифікацію товару треба проводити в такій спосіб:</p> <p>1 Для незібраного, розібраного або незавершеного виробу, що класифікується, визначити товарну позицію, яка відповідає готовому виробу, і перейти до правил 5-6 з метою остаточної класифікації товару.</p> <p>2 Якщо неможливо однозначно віднести товар до товарної позиції продовжити класифікацію згідно з правилами 4</p>
<p>2b Будь-яке посилання в назві товарної позиції на будь-який матеріал чи речовину стосується також сумішей або сполук цього матеріалу чи речовини з іншими матеріалами чи речовинами. Будь-яке посилання на товар з певного матеріалу чи речовини розглядається як посилання на товар, що повністю або частково складається з цього матеріалу чи речовини. Класифікація товару, що складається більш ніж з одного матеріалу чи речовини, здійснюється відповідно до вимог правила 3</p>	<p><i>Правило 2b стосується виробів, у яких матеріалів більше ніж вказано в тексті відповідної товарної позиції.</i></p> <p>Правило 2b застосовується, коли в товарній позиції присутнє посилання на матеріал або речовину, з якої виготовлено виріб. (Наприклад жіноче шкіряне пальто з металевими гудзиками класифікується як «вироби зі шкіри»).</p> <p>Класифікацію товару треба проводити в такій спосіб:</p> <p>1 Виділити основний матеріал, з якого виготовлено виріб, і визначити товарну позицію, яка відповідає товару, що класифікується, і перейти до правил 5-6 з метою остаточної класифікації товару.</p> <p>2 Якщо додавання іншого матеріалу (речовини) змінює характер виробу настільки, що його неможливо однозначно віднести до конкретної товарної позиції, а можна віднести до двох товарних позицій, продовжити класифікацію згідно з правилами 3 (Наприклад жіноче шкіряне пальто, оторочене коміром з хутра песця, можна ідентифікувати і як «вироби з хутра» і як «вироби зі шкіри», тому класифікацію треба робити згідно з правилами 3)</p>

<p>3 У разі, коли згідно з правилом 2b, або з будь-яких інших причин є можливість віднести товари до двох або більше товарних позицій, класифікація товарів здійснюється в способи 3a, 3b, 3c</p>	<p><i>Правило 3 застосовується, коли, після вивчення текстового опису товарної позиції та відповідних приміток до розділів та груп, необхідно зробити вибір між двома або більше товарними позиціями, які підходять для включення у них товару. Правило 3 не може допомогти, коли декларант неявно уявляє собі склад або призначення виробу.</i></p> <p>Це правило передбачає три методи класифікації товарів, які можуть бути віднесені до двох або більше товарних позицій. Правило 3b застосовується тільки в тому разі, коли правило 3a не підходить. Правило 3c застосовується тільки в тому разі, коли не підходять правила 3a і 3b.</p> <p>Послідовність застосування методів класифікації (використовуючи ключові слова):</p> <p>3a – точний опис товару; 3b – відмінна ознака товару; 3c – товарна позиція, яка займає останнє місце в порядку зростання кодів</p>
<p>3a Перевага надається товарній позиції, у якій товар описується конкретніше порівняно з товарними позиціями, де дається більш загальний його опис. Однак у разі, коли кожна з двох або більше товарних позицій стосується лише частини матеріалів чи речовин, що входять до складу суміші чи багатокомпонентного товару, або лише частини товарів, що надходять у продаж у наборі для роздрібною торгівлі, тоді ці товарні позиції вважаються рівнозначними щодо цього товару, навіть якщо в одній з них подається повніший</p>	<p><i>Правило 3a регулює ситуацію, коли виріб можна віднести до двох рівнозначних, на перший погляд, товарних позицій.</i></p> <p>1 Дія цього правила полягає в тому, щоб виділити найхарактернішу для виробу товарну позицію, яка робить більший акцент на матеріал, функціональне призначення, зовнішній вигляд (Наприклад при класифікації транспортерної стрічки, виробленої з пластмаси та гуми, більш прийнятною є позиція «Стрічки транспортерні, ... з гуми», а не «Вироби з пластмас інші»). Але при класифікації транспортерної стрічки, виробленої тільки з пластмаси, більш прийнятною є позиція «Вироби з пластмас інші», а не «Стрічки транспортерні, ... з гуми»).</p> <p>2 Вибрати товарну позицію, яка більш чітко ідентифікує вироби, і класифікувати вироби за нею (Наприклад при класифікації міліцейського гумового кийка більше</p>

<p>або точніший опис цього товару</p>	<p>значення має позиція «Зброя інша», а не позиція «Вироби з твердої гуми»).</p> <p>3 Якщо виріб складається з двох і більше матеріалів різних позицій, необхідно керуватись правилом 3b (Наприклад набір для перукаря, який складається з електричної машинки для стрижки, гребінця, пари ножиць, щітки, укладених у шкіряний чохол)</p>
<p>3b Суміші, багатокомпонентні товари, які складаються з різних матеріалів або вироблені з різних компонентів, товари, що надходять у продаж у наборах для роздрібної торгівлі, класифікація яких не може здійснюватися за правилом 3a, повинні класифікуватися за тим матеріалом чи компонентом, які визначають основні властивості цих товарів за умови, що цей критерій можна застосувати</p>	<p><i>У разі, коли виріб складається з двох основних матеріалів, які відносяться до різних товарних позицій, необхідно керуватись Правилком 3b.</i></p> <p>Виріб повинен класифікуватися так, якби він складався тільки з одного компонента, який надає виробу основну відмінну ознаку. Основна відмінна ознака залежить від виду виробу і може визначатися: природою матеріалу або компонента, його об'ємом, кількістю, масою, вартістю, роллю, яку відіграє матеріал або компонент при використанні цього виробу.</p> <p>Правило 3 (b) стосується:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сумішей (Наприклад для м'ясного фаршу, який складається зі свіжої яловичини 70 % і свіжої свинини 30 % визначальною позицією буде яловичина); • багатокомпонентних товарів, які складаються з різних матеріалів або компонентів (Наприклад жіноче шкіряне пальто зі вставками штучного хутра класифікується як «Вироби зі шкіри», з урахуванням того, що виріб позиціонується у продажу як шкіряне пальто); • товарів, які входять до наборів для роздрібного продажу (Наприклад набір для перукаря, який складається з електричної машинки для стрижки, гребінця, пари ножиць, щітки, укладених у шкіряний чохол, класифікується як «Побутові електричні прилади» з урахуванням того, що електрична машинка має найбільшу питому вартість серед інших предметів у наборі)

<p>3с Товар, класифікацію якого не можна здійснити відповідно до правил 3а або 3б, повинен класифікуватися в товарній позиції з найбільшим порядковим номером серед номерів товарних позицій, що розглядаються</p>	<p><i>Правило 3с – крайній вихід для вирішення складних ситуацій коли:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • товарні позиції, куди можна віднести товар, є рівнозначними; • не вдається виділити матеріал або компонент, який надає товару вирішальної ознаки. <p>Наприклад чоловіча куртка складається зі шкіри та трикотажної тканини у співвідношенні 50/50, при цьому жоден з товарів не переважає ні в обсязі ні у вартості.</p> <p>Код товарної позиція шкіри – 4203, трикотажної тканини – 6103. У цьому випадку чоловіча куртка класифікується в останній по порядку позиції – 6103.</p>
<p>4 Товар, який не може бути класифікований згідно з вищенаведеними правилами, класифікується в товарній позиції, яка відповідає товарам, що найбільше подібні до тих, що розглядаються</p>	<p><i>Правило 4 призначене для вирішення питань класифікації, коли складається враження, що не існує позиції для товару, який розглядається.</i></p> <p>Для класифікації за правилом 4 необхідно знайти найбільш близький аналогічний товар і класифікувати свій товар за товарною позицією товару-аналога.</p> <p>Як критерій подібності приймаються до уваги:</p> <ul style="list-style-type: none"> • матеріали, з яких товар виготовлено; • призначення товару; • метод обробки; • тип, характерні особливості
<p>5 Як доповнення до згаданих вище положень відносно до нижчезазначених товарів мають застосовуватись такі правила</p>	<p><i>Правило 5 призначено для вирішення питань митного оформлення тари та упаковки товарів, що переміщуються через митний кордон</i></p>
<p>5а Футляри для фотоапаратів, музичних інструментів, зброї, креслярського приладдя, прикрас, подібна тара (упаковка), яка має спеціальну форму і</p>	<p>Це правило поширюється тільки на контейнери, які:</p> <ul style="list-style-type: none"> • сконструйовані під конкретний вироб; • мають таку саму довгостроковість, як і самі вироби, для яких вони призначені;

<p>призначена для зберігання відповідних виробів або набору виробів, придатних для тривалого використання разом з виробами, для яких вони призначені, класифікуються разом з упакованими в них виробами. Однак це правило не поширюється на тару (упаковку), яка становить разом з виробом одне ціле і надає останньому істотно іншої властивості</p>	<ul style="list-style-type: none"> • представлені разом з цими виробами; • продаються переважно разом з виробами. <p>Наприклад футляр для електробритв, чохла для зброї.</p> <p>Приклади футлярів, які не підпадають під це правило, – срібна чайниця з вмістом чаю; декоративна вазочка з вмістом солодоців.</p> <p>Контейнери, представлені окремо від виробів, класифікуються окремо у відповідних їм товарних позиціях</p>
<p>5b Відповідно до правила 5a тару (упаковку) разом з товарами, які в ній містяться, слід класифікувати разом з цими товарами, якщо вона належить до такого типу тари (упаковки), яка зазвичай використовується для упакування цих товарів. Однак це положення є необов'язковим, якщо ця тара (упаковка) придатна для повторного використання</p>	<p>Це правило поширюється тільки на пакувальні матеріали, які:</p> <ul style="list-style-type: none"> • надані разом з товаром, який у них міститься; • непридатні для повторного використання; • переважно використовуються для пакування таких виробів. <p>Наприклад пластмасова пляшка разом з напоєм.</p> <p>Пакувальні матеріали, представлені окремо від виробів або явно придатні для повторного використання, класифікуються окремо у відповідних їм товарних позиціях.</p> <p>Приклад пакувальних матеріалів, які не підпадають під це правило – багатооборотна тара, дерев'яні діжки для збереження солоної риби</p>
<p>6 Для юридичних цілей класифікація товарів у товарних підпозиціях, товарних категоріях і товарних підкатегоріях здійснюється відповідно до назви останніх, а також приміток, які їх стосуються, з урахуванням певних застережень (mutatis mutandis), положень</p>	<p><i>Правило 6 застосовується при продовженні класифікації товару, коли визначено товарну позицію виробу.</i></p> <p>1 За допомогою правил 1-5 визначаємо товарну позицію виробу.</p> <p>2 Порівнюємо позиції одного рівня, які містять «один дефіс», і відносимо виріб до відповідної позиції.</p> <p>3 Порівнюємо позиції одного рівня, які містять «два дефіси», і відносимо виріб до відповідної позиції.</p>

вищенаведених правил за умови, що порівнювати можна лише назви одного рівня деталізації. Для цього правила також можуть застосовуватися відповідні примітки до розділів і груп, якщо в контексті не зазначено інше

Порівнюємо позиції одного рівня, які містять «три дефіса», і відносимо виріб до відповідної під категорії

0204	Баранина або козлятина, свіжа, охолоджена або морожена:
	- інша баранина, свіжа або охолоджена:
0204 22	- - інші відруби, необвалені:
0204 22 50 00	- - - тазостегнові частини з гомілками
	- інша баранина, морожена:
0204 42	- - інші відруби, необвалені:
0204 42 50 00	- - - тазостегнові частини з гомілками

ДОДАТОК В

Митні режими та їх особливості

Визначення митного режиму	Примітка
<p>1 Імпорт – це митний режим, відповідно до якого <i>іноземні товари</i> після сплати всіх митних платежів та виконання всіх митних формальностей <i>ввозяться</i> на митну територію України <i>для вільного обігу без обмеження строку їх перебування</i> на цій території та можуть використовуватися без будь-яких митних обмежень</p>	<p>Статус товарів – товари, поміщені у митний режим імпорту, набувають статусу українських товарів, підтвердженням чого є митна декларація, за якою ці товари випущено у вільний обіг</p>
<p>2 Реімпорт – це митний режим, відповідно до якого товари, що були вивезені або оформлені для вивезення за межі митної території України, випускаються у вільний обіг на митній території України зі звільненням від сплати митних платежів режиму імпорту та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД</p>	<p>Статус товарів – українські товари, поміщені у митний режим реімпорту, зберігають статус українських товарів, а іноземні товари, що реімпортуються, набувають статусу українських товарів, підтвердженням чого є митна декларація, за якою ці товари випущено у вільний обіг</p>
<p>3 Експорт (остаточне вивезення) – це митний режим, відповідно до якого українські товари випускаються для вільного обігу за межами митної території України без зобов'язань щодо їх зворотного ввезення</p>	<p>Статус товарів – товари втрачають статус українських з моменту їх фактичного вивезення за межі митної території України</p>
<p>4 Реекспорт – це митний режим, відповідно до якого товари, що були раніше ввезені на митну територію України або на територію вільної митної зони, вивозяться за межі митної території України без сплати вивізного мита та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД</p>	<p>Статус товарів – іноземні товари, поміщені у митний режим реекспорту, зберігають статус іноземних товарів, а товари, що набули статусу українських внаслідок імпорту та реекспортуються втрачають статус українських з моменту їх фактичного вивезення за межі митної території України</p>

<p>5 Транзит – це митний режим, відповідно до якого товари та/або транспортні засоби комерційного призначення переміщуються під митним контролем між двома органами доходів і зборів України або в межах зони діяльності одного митного органу без будь-якого використання цих товарів на митній території України, без сплати митних платежів та без застосування заходів нетарифного регулювання ЗЕД</p>	<p>Статус товарів – іноземні товари, поміщені у митний режим транзиту, зберігають статус іноземних товарів, а українські товари зберігають статус українських</p>
<p>6 Тимчасове ввезення – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари, транспортні засоби комерційного призначення <i>ввозяться</i> для конкретних цілей на митну територію України з умовним повним або частковим звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності і <i>підлягають</i> реекспорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання</p>	<p>Статус товарів – іноземні товари, поміщені у митний режим тимчасового ввезення, зберігають статус іноземних товарів</p>
<p>7 Тимчасове вивезення – це митний режим, відповідно до якого українські товари або транспортні засоби комерційного призначення вивозяться за межі митної території України з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності і підлягають реімпорту до завершення встановленого строку без будь-яких змін, за винятком звичайного зносу в результаті їх використання</p>	<p>Статус товарів – українські товари, поміщені в митний режим тимчасового вивезення, зберігають статус українських товарів</p>

<p>8 Митний склад – це митний режим, відповідно до якого іноземні або українські товари зберігаються під митним контролем з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами (мито, акцизний збір, податок на додану вартість, збір за знаходження товарів під митним контролем) та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності (ліцензування, обов’язкова сертифікація)</p>	<p>Статус товарів</p> <ul style="list-style-type: none"> - іноземні товари, поміщені в митний режим митного складу, зберігають статус іноземних товарів; - українські товари, поміщені в митний режим митного складу, втрачають статус українських товарів з моменту відшкодування сум податку на додану вартість
<p>9 Вільна митна зона – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари ввозяться на територію вільної митної зони та вивозяться з цієї території за межі митної території України зі звільненням від оподаткування митними платежами та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, а українські товари ввозяться на територію вільної митної зони із оподаткуванням митними платежами та застосуванням заходів нетарифного регулювання. Товари, поміщені в митний режим вільної митної зони, протягом усього строку перебування у цьому режимі перебувають під митним контролем.</p> <p>Види ВМЗ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ВМЗ сервісного типу; - ВМЗ комерційного типу; - ВМЗ промислового типу 	<p>Статус товарів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • іноземні товари зберігають статус іноземних товарів; • товари, виготовлені (вироблені, одержані) у вільній митній зоні, мають статус іноземних товарів та вважаються такими, що поміщені у митний режим вільної митної зони; • українські товари, поміщені у митний режим вільної митної зони, отримують статус іноземних товарів
<p>10 Безмитна торгівля – це митний режим, відповідно до якого товари, не призначені для вільного обігу на митній території України, знаходяться та реалізуються для вивезення за межі митної території України під</p>	<p>Статус товарів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • іноземні товари, поміщені у цей режим, зберігають статус іноземних товарів;

<p>митним контролем у пунктах пропуску (пунктах контролю) через державний кордон України, відкритих для міжнародного сполучення, та на повітряних, водних або залізничних транспортних засобах комерційного призначення, що виконують міжнародні рейси, з умовним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорт та експорт таких товарів, та без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.</p> <p>Різниця режиму безмитної торгівлі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - від режиму митний склад – не для зберігання товару у визначений термін, а для найшвидшого його продажу; - режиму імпорт – реалізація товару без справляння мита, податків та без застосування методів нетарифного регулювання на митній території; - товари, призначені для продажу <i>тільки фізичним особам</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • українські товари, поміщені у цей режим, отримують статус іноземних товарів; • українські товари, що не призначені для реалізації в магазині безмитної торгівлі та необхідні для забезпечення його функціонування, допускаються у приміщення такого магазину (випускаються з нього) з письмовим інформуванням митного органу без зміни їх митного статусу та поміщення у митні режими; • українські та іноземні товари, які використовуються магазином безмитної торгівлі в рекламних та/або презентаційних цілях і не призначені для реалізації зазначеним магазином, розміщуються у магазині безмитної торгівлі у тому ж порядку та на тих самих умовах, що й товари, призначені для реалізації
<p>11 Переробка на митній території – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці без застосування до них заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, <i>за умови</i> подальшого реекспорту продуктів переробки</p>	<p>Статус товарів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • іноземні товари, поміщені у цей режим, зберігають статус іноземних товарів; • продукти переробки, залишки (відходи), виготовлені (одержані) в процесі здійснення операцій з переробки іноземних товарів, мають статус іноземних товарів та вважаються такими, що поміщені у митний режим переробки на митній території; • українські товари, що використовувалися в процесі переробки іноземних товарів на митній території України, отримують статус іноземних товарів у момент вивезення

	продуктів переробки за межі митної території України
<p>12 Переробка за межами митної території України – це митний режим, відповідно до якого українські товари піддаються у встановленому законодавством порядку переробці за межами митної території України без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, за умови повернення цих товарів або продуктів їх переробки на митну територію України у митному режимі імпорту</p>	<p>Статус товарів:</p> <ul style="list-style-type: none"> • українські товари, поміщені у цей режим, отримують статус іноземних товарів з моменту їх фактичного вивезення за межі митної території України; • продукти переробки, виготовлені (одержані) у процесі здійснення операцій з переробки товарів, мають статус іноземних товарів та вважаються такими, що поміщені у митний режим переробки за межами митної території
<p>13 Знищення або руйнування – це митний режим, відповідно до якого іноземні товари під митним контролем знищуються або приводяться у стан, який виключає можливість їх використання, з умовним повним звільненням від оподаткування митними платежами, установленими на імпорт цих товарів, та без застосування заходів нетарифного регулювання зовнішньоекономічної діяльності</p>	<p>Статус товарів – тільки для іноземних товарів</p>
<p>14 Відмова на користь держави – це митний режим, відповідно до якого власник відмовляється від іноземних товарів на користь держави без будь-яких умов на свою користь</p>	<p>Статус товарів – тільки для іноземних товарів.</p> <p>Як правило, це:</p> <ul style="list-style-type: none"> – виставочне майно, рекламна продукція та інші подібні товари (повернення яких матеріально збиткове); – товари, майно, валюта та цінності, безхозне майно та інші предмети, за яким не звернувся власник до кінця строку їх зберігання під митним контролем

ДОДАТОК Г

Класифікаційне кодування митних режимів

Код митного режиму	Назва
10	Експорт (остаточне вивезення)
11	Реекспорт (крім позначеного кодом 12)
12	Реекспорт продуктів переробки, одержаних з українських еквівалентних товарів, до ввезення на митну територію України іноземних товарів для переробки або до завершення операцій з переробки іноземних товарів
21	Вільна митна зона (сервісного типу)
24	Вільна митна зона (комерційного типу)
25	Вільна митна зона (промислового типу)
31	Тимчасове ввезення
32	Тимчасове вивезення
40	Імпорт (випуск для вільного обігу) (крім позначеного кодом 42)
41	Реімпорт
42	Імпорт продуктів переробки, одержаних з іноземних еквівалентних товарів, до вивезення за межі митної території України українських товарів для переробки або до завершення операцій з переробки українських товарів
51	Переробка на митній території (крім позначеного кодом 52)
52	Переробка на митній території (для іноземних еквівалентних товарів)
61	Переробка за межами митної території (крім позначеного кодом 62)
62	Переробка за межами митної території (для українських еквівалентних товарів)
72	Безмитна торгівля
73	Митний склад (для українських товарів)
74	Митний склад (для іноземних товарів)
75	Відмова на користь держави
76	Знищення або руйнування
80	Транзит прохідний
81	Транзит внутрішній (крім позначеного кодом 82)
82	Транзит внутрішній між митним органом, розташованим на території України, зайнятій сушею, та штучними островами, установками або спорудами, створеними у виключній (морській) економічній зоні України та у зворотному напрямку

ДОДАТОК Д

Класифікаційне кодування типів митних декларацій

Напрямок переміщення	Літерний код напрямку переміщення	Особливості декларування	Літерний код типу декларації
Вивезення	ЕК	Митна декларація, заповнена у звичайному порядку	АА
		Тимчасова митна декларація на товари, відомості про кількісні характеристики яких можуть бути встановлені після навантаження товарів на транспортний засіб та які можуть впливати на фактурну вартість, у тому числі якщо ціна товару визначається за формулою	ТК
		Тимчасова митна декларація на товари, ціна яких визначається за формулою	ТФ
		Періодична митна декларація	РР
		Додаткова декларація до періодичної митної декларації	ДР
		Додаткова декларація до тимчасової декларації	ДТ
		Додаткова декларація для внесення змін до раніше оформленої митної декларації, заповненої в звичайному порядку	ДМ
Ввезення	ІМ	Митна декларація, заповнена у звичайному порядку	АА
		Тимчасова митна декларація на товари, відомості про кількісні характеристики яких можуть бути встановлені після розвантаження товарів з транспортного засобу та які можуть впливати на фактурну вартість, у тому числі якщо ціна товару визначається за формулою	ТК

		Тимчасова митна декларація на товари, ціна яких визначається за формулою	ТФ
		Тимчасова митна декларація на товари, точні відомості про код згідно з УКТЗЕД яких можуть бути встановлені після проведення їх дослідження, отримання додаткової інформації тощо	ТН
		Періодична митна декларація	РР
		Попередня митна декларація з обсягом даних, необхідним для випуску товарів у митний режим	ЕА
		Попередня митна декларація з обсягом даних, необхідним для пропуску товарів через митний кордон України та доставлення до митного органу призначення	ЕЕ
		Додаткова декларація до тимчасової декларації	ДТ
		Додаткова декларація до періодичної митної декларації	ДР
		Додаткова декларація до попередньої митної декларації	ДЕ
		Додаткова декларація для внесення змін до раніше оформленої митної декларації, заповненої в звичайному порядку	ДМ
Транзит	ТР	Митна декларація, заповнена у звичайному порядку	АА
		Періодична митна декларація	РР
		Попередня митна декларація з обсягом даних, необхідним для випуску товарів у митний режим	ЕА
		Попередня митна декларація з обсягом даних, необхідним для пропуску товарів через митний кордон України та доставлення до митного органу призначення	ЕЕ
		Додаткова декларація до періодичної митної декларації	ДР
		Додаткова декларація до попередньої митної декларації	ДЕ

ОРГАНІЗАЦІЯ МИТНОГО КОНТРОЛЮ НА ТРАНСПОРТІ

Конспект лекцій

Частина 1

Відповідальний за випуск Огар О. М.

Підписано до друку   2022 р.

Умовн. друк. арк. 3,0. Тираж   . Замовлення №   .

Видавець та виготовлювач Український державний університет
залізничного транспорту,

61050, Харків-50, майдан Фейербаха,7.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.